

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3912

3(02)

4-13

Aug 1926

2010

107
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Պրոլետարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք.

Գ. ԱՐԵՉԳԱՌԻՉ և Ա. ՊՐՈՏԱՍՈՎ.

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Դասագիրք քաղաքային համառոտ դասընթացով քաղ-
գրագիտական դպրոցների և ինքնակրթության համար

Ա. ՄԱՍ

93

Ա. Կ. (Բ) Կ. Բ. Կ.-ԿԻՊ
«ԲԱԿՆՆԱԿԻ ԲԱՐՈՉԻ»,
ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆՈՒԹ.,
Բաղու.—1926 թ.

(02)
-13

4-13

Գ. ԱՖԵԶԳԻԱՌԻԶ և Ա. ՊՐՈՏԱՍՈՎ

Դասագիրք քաղաքային համառոտ դասընթացով
քաղգրադիրտական դպրոցների համար

I *U U U*

Թուլլատր. Պետ. Դիտ. Խ.-ի գիտ.-քա-
ղաքական սեկցիայի հասակավորն. մեջ
աշխ.-հք վարող յենթահանձ. կողմից

Թարգմ. Գ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ

Ա. Կ. (Բ) Կ. Բ. Կ.-ԿԻԳ
«ԲԱԿԻՆՍԿԻ ԲԱՌՈՉԻ».
ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹ.

Տպագրված է
Ա. Կ. (Բ) Կ. Բ. Կ.-կից
«ԲԱՆԿԻՆՍԿԻ ԲԱՐՈՋԻ»:
Կոոպ. հրատ. տպարանում

2001

78717-սե
71-87

Վ. Բ. ԼԵՆԻՆ

Հ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Ներկա դասագիրքը կազմված է Կ. Կ.-ի Ադիտպուրի կողմից 1926 թ. տարվա համար հաստատված քաղաքային համառոտ տիպի քաղաքագիտական դպրոցների ծրագրի համաձայն:

Անցյալ տարվա հետ համեմատած՝ ծրագիրը զգալի փոփոխությունների չէ յենթարկվել, փոքր մեծ մասամբ, համաձայնեցված են ինչպես տեղական մի շարք կազմակերպությունների, այնպես և Կ. Կ.-ի Ադիտպուրի պրոպագանդիստական խմբերի հետ:

Համառոտ դասընթացով դպրոցի ծրագրի թեմաների թիվը յենթարկվել է կրճատման, և փոխանակ 22-ի, ինչպես անցյալ տարի եր, թեմաների թիվը դարձել է 15: Անցյալ տարվա ընթացքում, համառոտ տիպի դպրոցը մեր կուսակցական կրթության սխտեմի մեջ, փորձակի կերպով գրավեց կուսակցական անդամության թեկնածուների դպրոցի տեղը: Համառոտ դպրոցի նպատակն է—կուսակցության շարքերը մտնող բանվորին տալ սկզբնական հասկացողություն կուսակցության ընթացիկ քաղաքականություն և նրա առաջ դրված խնդիրների վերաբերմամբ: Առաջին հերթին այստեղ դրվում է կուսակցական—դաստիարակչական խնդիր,—այն է՝ զինել ապագա կուսակցականին՝ կուսակցության խակական—լենինյան գծի և ներկուսակցական շինարարության վերաբերմամբ՝ փորձ, միջոցով գիտություն: Յեվ այդպիսով, համառոտ դպրոցը պետք է դյուրացնե անկուսակցական բանվորական մասսայի մեջ թեկնածվի (կանդիդատի) կողմից տարվող սկզբնական կուսակցական աշխատանքը: Այդ հանգամանքները թելադրեցին ծրագրի պատմական մասը սեղմել և ընդհակառակը, ուժեղացնել՝ կուսակցության տնտեսական քաղաքականությունը, ներկուսակցական շինարարության հարցերը և կուսակցության կողմից մասսաների վերաբերմամբ տարվելու ղեկավարությունը բացատրող թեմաները:

Սակայն, ծրագրի վերակառուցման խնդիրը դրանով չի սպառվում: Ավելի կարևորություն ունի ծրագրի այն, ըստ եյություն կատարած վերամշակումը, փորը Համ. Կոմ. (բ) Կուս. XIV-րդ համագումարի փորձումներին հիման վրա՝ դասընթացի վերև հիշված կենտրոնական թեմաները յենթարկեց ճշտման և խորացման:

Կուսակցության XIV համագումարը մեր կուսակցական պրոպագանդայի համար ունեցավ խոշոր նշանակություն: Այն գլխավոր հարցերը, փորձ միշտ կազմում եյին մեր ստորին կուսկրթական ծրագրի բովանդա-

կուլթյունը, համագումարի վերոշումների լույսի տակ չտեսնված ցայտուն գծագրություն և խոշոր ակտուալ նշանակություն ստացան: XIV-դ համագումարից հետո, կուսակցական լայն մասսաների առաջ դրվեց մեր քաղաքականության և ներկուսակցական կյանքի հիմնական (արմատական) հարցերի ուղղվելը կերպով ուսումնասիրելու խնդիրը: XIV-րդ համագումարի ուղղվելիցիայի յեղևթով, մեր յերկրի սոցիալիստական շինարարության ուղինների իսկական—լենինյան ըմբռնումը յերիտասարդ կուսակցականին խորացրած կերպով բացատրելու անհրաժեշտությունը այժմ ավելի ևս սուր բնույթ է ստանում:

Ներկայումս, կուսակցական—դաստիարակչական աշխատանք գոյություն չի կարող ունենալ՝ առանց XIV-դ համագումարի վերոշումները մասնավոր—կուսակցականին բացատրելու, և առանց ուղղվելիցիայի սխալները մանրամասն ու բազմակողմանի քննադատության յենթարկելու:

Ինչպես համառոտ դպրոցի ծրագիրը, այնպես և առաջարկվող դասագիրքը, կազմվել է ի նկատի ունենալով ստորին կուսկրթության համար, ներկա ժամանակիս տեսակետից առաջնակարգ կարևորություն ունեցող այդ խնդրի լուծումը: Անհրաժեշտ է նկատել, վոր ինչպես հեղինակները, այնպես ել խմբագրությունը, աշխատել են գործադրել բոլոր հնարավոր միջոցները, վորպեսզի XIV-դ համագումարի գիծը յերես ավելի պարզ և վորոշ կերպով, և առանձին ձևակերպումները ստանան իրենց ճշգրիտ արտահայտությունը: Բայց այնուամենայնիվ, դասագիրքը անգամ չէ սկզբնական քաղաքագիտության առանձնահատուկ կողմերից առաջ յեկող վորոշ թերություններ: Սկզբնական (ստորին) քաղաքագիտությունը ավելի ևս, պահանջում է այնպիսի թարմ նյութերի գործադրում, վորոնք կարող լինեյին ցույց տալ անտեսական փոխվող պայմաններն ու կացությունը, կուսակցության ընթացիկ պրակտիկան և այլն, մի հանգամանք, վորը ավելի ևս դժվարացնում է հեղինակի գործը:

Ինչ վերաբերում է դասագրքում առաջ բերված թվերին, նրանք բոլորը ստացված են Պետպլանից, Ներքին գործերի ժողկոմատից, Պրոֆմիտությունների Համ. Կենտր. Խորհրդից (ВЦСПС) և այլ մարմիններից, վորոնց մասին և համապատասխան կերպով հիշվում է գրքում:

Դասագրքի առանձին թեմաների խմբագրելուն մասնակցել են, ընկ. ընկ. Բաուման Կ. Ի., Դուրվիչ Գ. Ս., Դվորայցկի Շ. Մ., Լյադով Մ. Ն., Մոլոտով Կ., Պաշուկանիս Յե. Բ., Ստուչկա Պ. Ի.: Ընդհանուր խմբագրությունը կատարել են, ընկ. ընկ. Կոտրին Վ. Գ., Պոպով Կ. Ա., Չերնյավսկի Լ. Ն. Շուլման Ս. Յա.:

Այս դասագրքի թերությունների մասին, կուսկուսավորության ստորին ցանցի մեջ գործնականապես աշխատող ընկերների ամեն մի ցուցմունքը, հասկանալի չէ, վոր հետագայում, վերպես նյութ, շատ և շատ ոգտակար է դառնալու այդ թերությունները ուղղելու գործում:

Ա. Ռ. Ա. Զ. Ի. Ն. Բ. Ա. Ժ. Ի. Ն.

ՀԱՄ. ԿՈՄ. (Բ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐԵԼԻՔ ԴԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԶՐՈՒՅՑ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ինչո՞ւ ՄԱՍԻՆ Ե Առաջին զրույցի մեջ մենք բնեկու յենք այն ԶՐՈՒՅՑԸ հարցը, թե ի՞նչ ու բան վոր դասակարգին, իր ազատագրական կուլի հաջողության համար, հարկավոր է կոմունիստական կուսակցությունը: Այնուհետև, մենք կպարզենք, թե ի՞նչ հիմունքներով է կուսակցությունը Համ. Կ. (Բ) Կ-ը: Այդ հիմունքների մասին գրված է կոմունիստական կուսակցության կանոնադրության մեջ, վորի գլխավոր կետերը կայանում են հետևյալում. 1) կուսակցությունն անգամի գիտակցությունը և գործոն լինելը (ակտիվությունը), 2) դեմոկրատիկ կենտրոնացում (դեմոկրատիկ ցենտրալիզմ), 3) կարգապահություն (դիսցիպլինա) 4) բշխը—վորպես կուսակցության առաջնական հենարան:

Կուսակցության շինարարության (строительство) խնդրին մենք կվերադառնանք և մի քանի հետագա զրույցներում: Իսկ այս զրույցի գլխավոր նպատակն է—յիւրացնել, թե վերջին կարևոր է կուսակցության մեջ կարգապահությունը, կուսակցության գործողությունների համաձայնեցված կատարելը և նրա հաստատուն միասնականությունը՝ բանվոր դասակարգի կողմից կապիտալիզմի դեմ տարվող կռվի հաղթանակի համար:

1. ՀԱՄԱՄՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ (Բալճեվիկներ) ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒ ՀԻՄՈՒՆԻՔՆԵՐԸ

ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱ- Ներկայումս, ամբողջ Խորհրդային Սոցիա- ԿԱՐԳԸ, ՆՐԱ ԿՈՒ- լիստական Հանրապետությունների Միության ԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ մեջ, վորը բռնում է երկրագնդի համարյա մեկ երեք ՀԱՄ. Կ. (Բ) Կ-յան վեցերորդ մասը՝ կատարվում է շինարար մեծ ԱՆԴԱՄԸ գեցերորդ մասը՝ աշխատանք: Աճում և ամրանում է մեր պետական արդյունաբե-

րությունը, հին ֆաբրիկաները և գործարանները իրենց մեքենաներով ու սարքով յենթարկվում են վերանորոգման, շինվում են, նորերը: Վերջանում է հսկա ջրա-ելեկտրական կայարանի—«Վոլխովստոյի» կառուցումը, հիմք է դրվում մի շարք այլ կայանների: Քաղաքներում ևս առաջ է գնում բնակարանային շինարարությունը:

Գյուղատնտեսությունը ավելի և ավելի է անցնում տնտեսության մեջ կատարելագործված միջոցների գործածելուն (բազմադաշտային սիստեմ, սերմի տեսակավորում և այլն) և մի շարք ռայոններում արդեն ձին փոխարինվում է մեքենա-տրակտորով:

Մեր յերկրի ժողովրդի ընդհանուր կուլտուրական մակարդակը բարձրանում է: Բազմաթիվ են դպրոցները, մեծանում և լրագրերի, զրբերի և ռադիոյի պահանջը:

Վերջին է այն հիմնական ուժը, վորը իրագործում է վերոհիշյալ շինարար աշխատանքը: Ամեն մեկը հեշտ կերպով կպատասխանե.— բանվոր դասակարգը, կոմունիստական կուսակցությունը, ղեկավարութայամբ և գիւղացիութայան հիմնական մասայի—միջակ և աղքատ գյուղացիութայան աջակցութայամբ:

Մենք դեռ շատ առիթներ կունենանք խոսելու մեր երկիրը կառավարող բանվոր դասակարգի և նրա կուսակցութայան մեծ գերիմասին: Վորպեսզի այդ դերը կարողանանք ավելի լավ հասկանալ, փորձենք վորոշել, թե ի՞նչ պետք է հասկանալ «դասակարգ» և «կուսակցություն» բառերի տակ:

ՀԱՍԱԿԱՐԳ Ի՞նչ է նշանակում դասակարգ: Մարքսի ԴԱՍԱԿԱՐԳԵՐ և Լենինի կարծիքով, ներկա ժամանակվա մարդկային հասարակությունը բաժանվում է յերկու հիմնական մասի՝ մեկը—այդ բուրժուազիան է (կապիտալիստները), մյուսը պրոլետարիատը (վարձու բանվորները): Ահա, ժամանակակից կապիտալիստական հասարակութայան այս երկու հիմնական մասերը—բուրժուազիան և պրոլետարիատը հանդիսանում են այդ հասարակութայան հիմնական դասակարգերը: Ի՞նչ հատկանշի համաձայն, կամ ի՞նչ բանի հիման վրա, մենք կարողանում ենք տարբերել կամ զանազանել դասակարգերը: Ահա թե ինչ երասում դասակարգերի մասին Լենինը. «Դասակարգերի զանազանության հիմնական հատկանիշը—այդ նրանց բռնած տեղն է հասարակական արտադրութայան մեջ, հետևապես և դեպի արտադրական միջոցները ունեցած նրանց հարաբերությունը»: Ուրեմն, նայած, թե ի՞նչ տեղ է բռնում մարդս հասարակական արտադրութայան մեջ, կամ ի՞նչ

հարաբերության մեջ է արտադրութայան միջոցների վերաբերմամբ՝ դրա համաձայն էլ վորեւ մեկին հաշվում ենք վորպես այս կամ այն դասակարգին պատկանող:

Որինակի համար վերցնենք մի կողմից մեր նախկին կապիտալիստներ Րյաբուշինսկուն կամ Մարոզովին: Ի՞նչ տեղ էին նրանք գրավում հասարակութայան համար պետքական ապրանքների արտադրութայան գործում: Նրանք իրենք բոլորովին չէին աշխատում և արտադրությունը կառավարում էին ուրիշ մարդկանց միջոցով, բայց նրանց ձեռքին էլին արտադրութայան միջոցները, (հողը, գործարանները, մեքենաները, հում նյութը)՝ Նրանք էլին արտադրութայան սեփականատերերը, վորի շնորհիվ շահագործում էին բանվորներին. դրա համար էլ մենք նրանց հաշվում ենք բուրժուական դասակարգի, կապիտալիստների դասակարգի շարքը:

Մյուս կողմից, ամեն մի բանվոր, վորը աշխատում էր կապիտալիստների ձեռնարկություններում, արտադրութայան մեջ նույնպես իր վորոշ տեղն էր գրավում: Նա շինում, պատրաստում էր ապրանքներ, բայց արտադրական միջոցներ չէր ունենում: Միակ բանը, վորի տերն էր կապիտալիզմի ժամանակ բանվորը, այդ նրա բանվորական ուժն էր, վորը ստիպված էր ծախել կապիտալիստին:

Իրենց բանավորական ուժը վաճառող բանվորները մտնում են պրոլետարական դասակարգի մեջ:

Բայց անհրաժեշտ է գիտենալ, վոր բացի բուրժուազիայից և պրոլետարիատից, կապիտալիստական հասարակութայան մեջ, մինչ այժմ մեզ մոտ էլ, գոյություն ունեն, ազգաբնակչութայան մի շարք, միջին խավեր, վորոնք վոչ բուրժուազիային և վոչ էլ բանվոր դասակարգին են պատկանում: Նրանց կարելի չէ մի ընդհանուր անուն տալ—մանր բուրժուազիա: Սրա մեջ են մտնում մանր առևտրականները, արհեստավորները, տնայնագործները (կուստարները) և գլխավորը—սորա մեջ պետք է հաշվել շատ յերկրների բնակչութայան մեծագոյն մասին—գյուղացիութայան: Դա մանր բուրժուազիայի այն մասն է, վորը մեզնում կազմելով ազգաբնակչութայան ամենախոշոր մասը—մոտ 100 միլիոն—պետք է մեզ ավելի ևս հետաքրքրի: Վլադիմիր Իլիչը գյուղացիութայան համարում էր մի «առանձին դասակարգ»: Ի՞նչումն է կայանում գյուղացիութայան այդ առանձնահատկությունը: Այն բանում, վոր գյուղացիությունը, վորպես մանր սեփականատեր, այսինքն, վորպես արտադրութայան միջոցների (անասունների, յերկրագործական գործիքների և մեքենաների, իսկ կապիտալիստական յերկրներում՝ և հողի) տեր, ավելի մոտ է բուր-

ժողովրդային, բայց վորպես աշխատավոր, վորը աշխատում է հողի վրա առանց վարձու բանվորական ուժի շահագործման՝ մոտ է պրոլետարիատին։ Գյուղացիութան մի ուրիշ առանձնահատուկ կողմն էլ այն է, վոր յերբ շարունակում են գոյութիւն ունենալ դասակարգեր և մասնավոր առևտուր, նրա միջից մի կողմից առաջ են գալիս բանվորներ—գույքը, ինվենտարը կորցրած ամենաաղքատ գիւղացիներից, վորոնք ստիպված են վարձու աշխատանքի գնալ, իսկ մյուս կողմից—գյուղական բուրժուա (կուլակ)—շահագործողներ, վորոնք կարող են բանվորներ վարձել և նրանցից ոգուտ քամել։ Գյուղացիութան այս առանձնահատուկ կողմերը (վորոնց մասին մենք հետագայում շատ անգամ կխոսենք) մեզ հարկավոր է պահել այժմ մեր հիշողութան մեջ։

Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը դասակարգերի դերն ու տեղը մեր յերկրում արմատական փոփոխութեան յենթարկեց։ Ինչպես յայտնի յէ, 1917 թ. փետրվարին, միապետութեան անկումից հետո, մեզ մոտ շարունակում էր գոյութիւն ունենալ կալվածատերերի (պոմեշչիկների) և կապիտալիստների իշխանութիւնը։ Բանվորներն ու գիւղացիները մնացին վորպես յենթակա, շահագործվող դասակարգեր։ Հոկտեմբերյան մեծ հաղթանակից հետո պրոլետարիատը դարձավ ֆաբրիկաների, գործարանների, հաղորդակցութեան միջոցների, հողի և նրա ներսի հարստութիւնների (հանքերի) տերը՝ վոչնչացնելով այդ կերպ կապիտալիստների իշխանութիւնը։ Այդ ժամանակվանից սկսած, պրոլետարիատը աշխատում է ի՛ր գործարաններում, ի՛ր համար միայն, յուր բանվորական պետութեան համար։ Բանվոր դասակարգը արտադրութեան տերը և մեր յերկրի տիրապետող դասակարգը դարձավ, բուրժուազիային իրեն յենթարկելով։ Միևնույն ժամանակ, Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը վոչնչացրեց կալվածատերերի (պոմեշչիկների) տիրապետութիւնը, վերագործնելով գյուղացիութեան կալվածատերերի հողը։ Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը նշանակում էր բուրժուազիայի և պոմեշչիկների իշխանութեան վոչնչացում մեր յերկրում։

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԿՈՒ-

ՍԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆ

Անցնենք այն հարցին, թե ի՞նչ է նշանակում կուսակցութիւնը։

Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան հաջողութիւնը հնարավոր չեղավ այն պատճառով, վոր մեր բանվոր դասակարգը, իր կռիւում հուսալի ղեկավար ունեւր։ Այդ ղեկավարը կոմունիստական կուսակցութիւնն էր, վորը, 1917 թ. Հոկտեմբերին տվեց ճիշտ

վորոշում այն մասին, թե յե՞րբ և ի՞նչպես պետք է հասցնել վճռական հարված բանվոր դասակարգի զլխավոր թշնամուն—բուրժուազիային։

Բանվոր դասակարգը պետք է կռիւ մղե՛ր բուրժուազիային հաղթելու, պետական իշխանութիւնը իր ձեռքը ձգելու և իշխանութիւնը խլելուց հետո ամեն տեսակի հակահեղափոխականներին ու բանվոր դասակարգի թշնամիներին հաղթելու համար։ Պրոլետարիատի այս կռիւը, վորը մղվում է բուրժուազիայի և նրան հարող մանր բուրժուական խավերի դեմ—կոչվում է դասակարգային կռիւ։ Ամբողջ բանվոր դասակարգը միասին վերցրած, կամ բոլոր բանվորները միասին՝ չեն կարող միատեսակ վճռականութեամբ ղեկավարել այդ կռիւը, և այդ կռիւը անհաւրին է տանել, յեթե բանվոր դասակարգին չի ղեկավարում նրա ավելի գիտակից, ավելի փորձված և անձնագոհ մասը։

Ինչո՞ւ պետք է այդպես լինի։

Առաջին, վոր հեղափոխական կռիւը պահանջում է գիտենալ այն բոլոր ուղիները, վորոնցով պետք է առաջ տարվի կռիւը։ Իսկ այդպիսի գիտութիւն կարելի է ստանալ միայն բանվոր դասակարգի նախկին կռիւների փորձը, նախկին հեղափոխութիւններն ու նրաց անհաջողութիւնները ուսումնասիրելուց հետո և այլն։ Այդպիսի հեղափոխական փորձ բանվոր դասակարգը ամբողջովին վերցրած—չունի։ Հետո՝ բանվոր դասակարգը միատարր չէ.—կան հին բանվորներ, վորոնք տասնյակ տարիներով զբաղված են գործարանային արտադրութեան մեջ և կապիտալիստների դեմ յերկար տարիներով կռիւ են մղում։ Բայց կան և այնպիսիները, վորոնք գյուղից նոր են միայն եկել և նրա հետ կապը դեռ չեն կորցրել։ Նոքա պրոլետարական կռիւ փորձ համարյա թե բոլորովին չունեն։ Ահա, հեղափոխական կռիւի այդ անհրաժեշտ փորձը տալիս է պրոլետարիատին իր կուսակցութիւնը, վորը կազմված է Մարքսի և Լենինի գիտութեամբ լուսավորված, լավագույն բանվորներից՝ հարստացած կապիտալիստների դեմ մղած իրենց սեփական պայքարի փորձով։

Յերկրորդ. — հեղափոխական կռիւի ղեկավարութիւնը, եթե միայն այդ կռիւը մղվում է աշխատավորների լիակատար հաղթանակի յուսով, պահանջում է նկուղային գաղտնի գործունեյութեան ղեկավարին շրջանի յերկարատե նախապատրաստութիւն։ Այս գաղտնի, ծածուկ գործունեյութեան խիստ զպրոցը անցնում են սկզբում ամենահամարձակ ու հեռատես և մեծ տոկոսն ունեցող բանվորների փոքրամիւ մասը։

Իրենց նպատակների իրագործման համար, այսինքն՝ բանվոր դասակարգի ամբողջ մասսային կռիվի համար պատրաստելու նպատակով՝ նրա այդ առաջավոր ներկայացուցիչները կազմակերպվում և միանում յեն կուսակցության մեջ: Համ. Կ. (բ) Կ.-յան պատմությունը պարզ կերպով ցույց է տալիս, թե ինչպես, յերկար տարիների ընթացքում՝ ցարիզմի և բուրժուազիայի դեմ կռվելիս՝ տեղի յեր ունենում լավագույն հեղափոխականների (բալլերիկների) ընտրումը: Ինչո՞ւ բանվոր դասակարգը Հոկտեմբերին իրեն ղեկավարելու գործը վստահեց բալլերիկական կուսակցության և հեռու վանեց համաձայնողականներին, ինչու և այժմ ու հետագայում նա՞ կոմունիստական կուսակցության համարում է ու կհամարե, վորպես իր իսկական առաջնորդը: Միմիայն այն պատճառով, վոր մեր կուսակցությունը, յերկար տարիների ընթացքում, մինչ Հոկտեմբերը, տանում եր նախապատրաստական մեծ աշխատանք. նա անցավ 1905 թվի հեղափոխության փորձը, կրելով ցարական բեկցիայի*) հալածանքները (1907—1911 թ.թ.), անցավ պատերազմի դաժան տարիների և Հոկտեմբերյան հեղափոխության մեծ դասերի միջով:

Վերջապես ամբողջ բանվոր դասակարգը չի կարող կռիվ մղել իր շահերի համար՝ առանց կուսակցության ղեկավարությունից: Նաև այն պատճառով, վոր բոլոր բանվորները միատեսակ չեն հասկանում իրենց դասակարգային շահերի համար մղվող կռիվի անհրաժեշտությունը: Վոչ բոլորն են պատրաստ գոհվելու այդ շահերի համար, իսկ բանվորների մի մասը չի զիտակցում բանվոր դասակարգի, վորպես ամբողջի, շահերը: Շատ անգամ հետաքննեց բանվորների խմբեր կարևոր նշանակություն են տալիս մանր շահերին, վորը բացատրվում է նրանց ընկճված դրությունը, անդրադիտությունը, կապիտալիզմի ժամանակ գործադրվող ծայրահեղ շահագործումով և այլն: Այդպիսի բանվորները իրենց դասակարգի անգիտակից անդամներն են հանդիսանում:

Բայց գիտակից պրոլետարները, այսինքն նրանք, վորոնք հասկանում են իրենց դասակարգի, վորպես ամբողջի, անելիքները և նրանց իրագործելու միջոցները — այդպիսիները կազմակերպվում են քաղաքական կուսակցության մեջ՝ ամբողջ պրոլետարիատի կռիվը ղեկավարելու համար՝ այն նպատակով, վորպեսզի բանվորական մասսաների այդ կռիվը դարձնվի ավելի զիտակից և տարվի ուղիղ ճանապարհով:

*) Բնակցիա—նշանակում է բուրժուական կառավարության, նախկին, այսինքն մինչհեղափոխական կարգերին վերադառնալու ձգտումը:

Միջազգային բանվորական շարժման որինակները ապացուցում են, վոր բանվոր դասակարգին՝ կապիտալիզմի դեմ մղվող կռիվ ընթացքում՝ անհրաժեշտ է ունենալ ղեկավարող հեղափոխական կուսակցություն: Փարիզի Կոմունան*), եթե շատ շուտ ընկավ հակահեղափոխականների հարվածների տակ, պատճառը այն եր, վոր պրոլետարիատի առաջավոր մասերը միասնական հեղափոխական կուսակցության շուրջը չէին համախմբված: Նույն բանն է մեզ սովորեցնում և գերմանական պրոլետարիատի կողմից, մեր հեղափոխությունից հետո կատարած մի շարք հեղափոխական շարժումները: Այդ հեղափոխական շարժումները անհաջողության մատնվեցին այն պատճառով, վոր գերմանական կոմունիստական կուսակցությունը՝ մարտական հեղափոխական կուսակցություն լինելով հանդերձ՝ այնուամենայնիվ նա դեռ ևս մասսայական կուսակցություն չէր դարձել, բանի վոր հաղթության հաջողության համար գերմանական ամբողջ բանվորական մասսաների հետ հաստատուն կապ չէր ստեղծել:

Բանվոր դասակարգին կոմունիստական կուսակցությունը հարկավոր է վոչ միայն մինչև իշխանություն լսելը, և վոչ միայն իշխանություն տիրապետություն ժամանակ, այլ և նրանից հետո՝ յերբ իշխանությունը արդեն գտնվում է պրոլետարիատի ձեռքին:

Բանվոր դասակարգին, բուրժուազիայի դեմ տարած հաղթանակից հետո ել, հարկավոր է կոմունիստական կուսակցություն առաջին նրա համար, վոր դեռ յերկար ժամանակ, թե ոտար յերկրների և թե մեր բուրժուազիան, ամեն միջոցների կգիմեն աշխատավորների իշխանությունը տապալելու համար: Այդ բանը մենք տեսանք մեր հանրապետության մեջ տարվող քաղաքացիական կռիվների տարիներին. մենք տեսանք թե ինչպես 1918 թվականին բուրժուազիան կռվեց և տապալեց Հունգարիայի (Վենգրիայի) և Բավարիայի խորհրդային (սովետական) իշխանությունները, վորտեղի բանվորները, չունեյին կռիվի մեջ փորձված կոմունիստական կուսակցություններ: Յերկրորդ, կոմունիստական կուսակցությունը բանվոր դասակարգին հարկավոր է ներկայումս ել, իշ-

*) Փարիզի կոմունան կազմակերպվեց 1871 թ. մարտի 18-ին, Ֆրանսիայի Գերմանիայի հետ վարած անհաջող պատերազմից հետո: Առաջին անգամ այն ժամանակ պրոլետարիատը իր ձեռքը վերցրեց իշխանությունը: Բայց, վորովհետև, նա դեռ չուներ բավական հեղափոխական փորձ, վորովհետև նա գյուղացիության հետ կապ չուներ, և զլխավորը—չունեի ղեկավարող կուսակցություն—կոմունան նույն տարվա մայիս ամսին ձեռնվեց Ֆրանսիական բուրժուազիայի կողմից:

խանութիւնը բուրժուազիայի ձեռքից խլելուց հետո, նույնպէս և այն պատճառով, վոր բանվոր դասակարգի առաջ ձգված է սոցիալ-լիզմի շինարարութեան դժվարին ճանապարհը: Այդ ճանապարհին կուսակցութեան ղեկավարութիւնը նրա համար նույնքան ևս կարևորութիւն ունի, վորքան և հարկավոր եր այդ ղեկավարութիւնը կալվածատերերի (պոմեշչիկներ) և կապիտալիստների ձեռքից իշխանութիւնը խլելու համար մղվող կռիւնը:

ԿՈՄԿՈՒՍՍԿՅՈՒ. Կոմսոնիստական կուսակցութիւնը իրեն համար նպատակ է դնում բանվոր դասակարգի, վորպէս ամբողջի շահերի պաշտպանութեան խնդիրը: Նա, բացի պրոլետարիատի շահերից, ուրիշ այլ շահեր չունի: Միայն կոմսոնիստական կուսակցութիւնը, վորպէս բանվոր դասակարգի առաջավոր մասը, ավելի լավ, ավելի պարզ եւ արտահայտում բանվոր դասակարգի ձգտումներն ու ցանկութիւնները և ցույց է տալիս սրանց իրագործելու ուղիները (ճանապարհները): Որինակ, — իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ, դեռ մինչ այն, յերբ բանվոր դասակարգը կհասկանար այդ պատերազմի կողմադիշ բնույթը, Լենինի կուսակցութիւնը պրոլետարիատին և գյուղացիութեան հասկացնում էր, վոր պետք է վերջ տալ ժողովրդներին միջև տարվող հանցավոր սպանդանոցին: Լենինը և բոլոր բաշխիկները, պատերազմի հենց սկզբից սկսած ասում էին, վոր այդ պատերազմը պետք է դարձնել քաղաքացիական պատերազմ՝ ուղղված ցարի և բուրժուազիայի դէմ: Կամ, թե չե հիմա, կոմսոնիստական կուսակցութիւնը ռւս շահերի պաշտպանութեան համար է կոչ անում բանվոր դասակարգին կռիւլ՝ գործից կամայական կերպով բացակայելու (պրոգոլնների) դէմ, աշխատանքի արտադրողականութիւնը ու ֆաբրիկ-գործարանային արտադրանքների վորակը բարձրացնելու ու մեր ամբողջ տնտեսութեան մեջ խնայողութիւն մտցնելու համար: Իհարկէ, միմիայն ամբողջ բանվոր դասակարգի շահերի համար: Այս որինակներէց բոլորին պարզ է, վոր պրոլետարիատի կուսակցութիւնը չունի այլ նպատակներ, բացի նրանցից, վորն ունի ինքը պրոլետարիատը:

Մեր Համամիութենական կոմսոնիստական (բոլշևիկներ) կուսակցութիւնը գիտակից բանվորների կամավոր մարտական մի միութիւն է, վորոնք վոչ թե իրենց անձնական շահերի համար են միացել կուսակցութեան մեջ, այլ կռիւլում բանվոր դասակարգի, վորպէս մի ամբողջի շահերի համար — պրոլետարիատին և

բոլոր աշխատավորներին կապիտալիզմի լծից ազատելու և կոմսոնիստական հասարակարգ կառուցելու նպատակով:

Այդ պատճառով ամեն մի բանվոր, մտնելով կուսակցութեան մեջ, պետք է հիշի, վոր կուսակցական կոչումը նրան վոչ մի անձնական ոգուտ չի տալու, այլ ընդհակառակը, Համ. Կոմ. Կուս.-յան անդամի կոչումը, նրա վրա, իր դասակարգի հանդեպ՝ դնում է հսկայական պարտականութիւններ: Կարճ ասած, այդ պարտականութիւնները կայանում են նրանում, վոր ամեն մի բոլեյին պատրաստ լինի անձնական զոհաբերութեան կուսակցութեան համար, նշանակում է և ամբողջ բանվոր դասակարգի շահերի համար:

ԿՈՒՍՍԿՅՈՒԹՅԱՆ Մեր կուսակցութիւնը կազմվել է հեղա- ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ փոխական կռիւներ յերկարատե փորձի հիման ՆԸ և ՀԱՄ. Կ. (բ) -յան վրա: Մեր կուսակցութեան կազմակերպողն ու ԱՆԴԱՄԻ ՊԱՐՏԱ- առաջնորդը — Վլադիմիր Իլիչ Լենինը, շատ տա- ԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ռիներ է աշխատել այն բանի վրա, թե ինչպէս կառուցել հեղափոխական կուսակցութիւնը: Բանվորական շարժման աճման հետ միասին, Իլիչի ղեկավարութեամբ, մեզնում զարգանում և կազմակերպվում էր մեր կուսակցութիւնը: Վլադիմիր Իլիչը ահագին նշանակութիւն էր տալիս այն բանին, թե ինչպէս է կառուցված պրոլետարիատի ամենակարեւոր ղեկավարող կազմակերպութիւնը — կուսակցութիւնը: Նա ուղղակի ասում էր. «Իշխանութեան համար մղվող կռիւն ամբողջապէս պրոլետարիատը, բացի կազմակերպութիւնից, ուրիշ այլ դեմք չունի»: Յեւ կազմակերպչական խնդիրները, այսինքն կուսակցութեան կառուցման խնդիրները, Համ. Կ. (բ) -յան ներկուսակցական կյանքում խաղացել և այժմ էլ խաղում են կարեւոր դեր:

Այն բանից, թե ինչպէս է կառուցված կուսակցութիւնը, ինչպիսի կազմակերպչական ձևերի մեջ է մտցրած նրա կյանքը, ո՞վ է կազմում սրա գլխավոր կորիզը, ինչպէս է դրված կարգապահութիւնը (դիսցիպլինան) — կախված է և կուսակցութեան ամբողջութիւնը և միաձուլ լինելը: Կուսակցութեան միասնակցութիւնից և ամբողջութիւնից են կախված պրոլետարական հեղափոխութեան հաջողութիւնը և հաղթանակը:

Հեղափոխական բանվորական կուսակցութիւն կառուցելու այդ փորձը Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-յան կանոնադրութեան հիմքն է կազմում: Կուսակցութեան կանոնադրութիւնը ասում է, թե ինչ

հիմքերի վրա ե կառուցվում բայլշերկները կուսակցությունը, և ի՞նչ իրավունքներ ու պարտականություններ ունեն կուսակցության անդամներն ու թեկնածուները: Գլխավոր հիմունքները, վորոնց վրա կառուցված է կուսակցության կանոնադրությունը, հետևյալներն են՝ 1) կուսակցության անդամի գիտակցությունը և ակտիվությունը, 2) կարգապահությունը, 3) դեմոկրատիք կենտրոնացում 4) բջիջը—վորպես կուսակցության առաջնական հիմք:

ԱհՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆ. Մեր կանոնադրության առաջին պարագրաֆը ասում է.—«կուսակցության անդամ համարվում է ամեն վոր, ով ընդունում է կուսակցության ծրագիրը, աշխատում նրա կազմակերպություններից վորևե մեկում, յենթարկվում կուսակցության վորոշումներին և անդամավճար տալիս»:

կուսակցության անդամ լինելու համար հարկավոր է ընդունել նրա ծրագիրը, այսինքն պետք է հաստատուն կերպով համոզված լինել, վոր կուսակցության նպատակները, առաջադրած խնդիրները և ընտրած ճանապարհները իսկապես ճիշտ են: Սակայն, բավական չէ կուսակցության ծրագիրն ընդունելը: Պետք է մանել նրա մի վորևե կազմակերպություններից մեկը (բջիջը) և ամենայն սրտով աշխատել մինչ այն, վոր գործի պահանջած դեպքում տալ կուսակցությանը և իր սեփական կյանքը:

Ի՞նչու՞ն է կայանում կուսակցության յուրաքանչյուր անդամի ամենորյա սովորական աշխատանքը: Ամենից առաջ—կուսակցական ժողովներ հաճախելու, կուսակցության հանձնարարությունները կատարելու, անդամավճարը կանոնավոր կերպով վճարելու և կուսակցության պատմությունը, ծրագիրն ու կանոնադրությունը և նրա քաղաքականությունը ուսումնասիրելու մեջ:

Սակայն, դա—աշխատանքի ամենափոքր մասն է: Պետք է գիտենալ և չմոռանալ, վոր կուսակցության իսկական անդամ կլինի նա, ով վո՞չ միայն կանոնադրությունն ու ծրագիրը անգիր գիտե, (լենինը հաճախ ասում էր.—«մեզ հարկավոր չեն կոմունիզմի փոխասացներ և կարիք չունենք շատախոսներին») այլ նա, ով բացի դրանից, մշտապես, իր վրա կրում է պատասխանատվություն կուսակցության համար, չմոռանալով, վոր կուսակցությունն էլ վերցնում է պատասխանատվություն իր ամեն մի անդամի համար: Այս պատճառով կոմունիստները ամեն ժամանակ և ամեն տեղ պետք է անկուսակցականներին որինակ ցույց տան: Դադգահի վրա աշխատելիս, պետք է գործին լիակատար ուշադրություն դարձնել, զգալ, վոր ամեն մի աշխատանքի մեջ—յերբ սրում կամ

գործում ես դադգահի վրա, շարում կամ տպագրում ես գիրք, յրագիր և այլն—գրանով կառուցում, ամրացնում ես մեր տնտեսությունը, աշխատում ես կուսակցության և բանվոր դասակարգի համար:

Բայց այդ ել քիչ է: Կուսակցության անդամը պետք է գործոն մասնակցություն ցույց տա պրոֆեսսիոնալ ու կոոպերատիվ աշխատանքներին և ինքն ել ոգնե մեր խորհրդային ապարատի պակասությունները և բացասական կողմերը ուղղելու գործին:

Բայց այդ ել դեռ բոլորը չէ: Կուսակցականը պետք է ուշադրությամբ հետևի թե ի՞նչ է ասում անկուսակցականը: Շատ անգամ անկուսակցականը, ընկերական խոսակցության մեջ, անբավականություն է հայտնում ֆաբգործտեղկոմի և կամ այլ խորհրդային հիմնարկության պակասությունների առթիվ: Հարկավոր է վո՞չ միայն լսել այդ գանգատները, այլ և պայքարել այդ գանգատները առաջ բերող պակասությունների դեմ: Միաժամանակ, անհրաժեշտ է անկուսակցականի մեջ տարակուսանքներ և հուզմունք առաջ բերող հարցերի մասին հասկանալի և ճիշտ բացատրություն տալ նրան:

ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ Կանոնադրությունը պահանջում է կարգապահություն (ԴԻՍԻՊԼԻՆԱ) պահություն (գիսցիպլինայի) կատարում, այսինքն՝ կուսակցության վորոշումներին յուրաքանչյուր կուսակցականի խստիվ յենթարկումը:

Կուսակցության համար անհրաժեշտ է գործողության միասնականություն: Այդ հնարավոր է միայն այն դեպքում, յեթե նա միացված է ներքին, կուռ և հաստատուն կարգապահությամբ: Կուսակցական կարգապահությունը կայանում է նրանում, վորպեսզի իր անձնական կամքը կուսակցականը յենթարկի կուսակցության մեծամասնության կամքին, և այդպիսով ոժանդակի ամբողջ կուսակցության միասնական գործողության: Յեթե մեր կուսակցության մեջ, ամեն մեկը ազատ լիներ անելու այն, ինչ իր կամքը կլիթելադրեր, այդ դեպքում, մեր մեջ միասնականություն գոյություն չեր ունենալ: Նշանակում է թե ուժերը և թե կուսակցությունը կդառնային ակումբ՝ քաղաքական հարցերի շուրջը մտքերի փոխանակություն ունենալու համար:

Այստեղ—ինչպես գորքի մեջ: Առանց կարգապահության (գիսցիպլինայի)—գորք գոյություն չի կարող ունենալ: Բայց գորքի մեջ պետությունը քաղաքացիներին հավաքում է գորահավաքի (մորելիզացիայի) միջոցով, իսկ կուսակցությունը

կամավոր կերպով, և իհարկե զորքը, ամբողջովին կուսակցութեան հետ նմանացնել չի կարելի: Կուսակցութեան մեջ մասնելով, ընկերը կամավոր կերպով ե հանձն առնում իր վրա կարգապահ լինելու պարտականութիւնը, և առանց կարգապահութեան (դիսցիպլինայի) — նա կոմմունիստ չէ:

Յեթե կուսակցութեան մեջ կարգապահութիւն չլիներ, վորի միջոցով ապահովվում ե միասնականութիւնը, և նրա բոլոր գործողութիւնները համաձայն կերպով կատարվելը, այդ դեպքում նա չէր կարող իր առաջ դրված խնդիրները իրականացնել:

Կոմմունիստը, իր կարգապահ լինելը պետք ե ամեն ուր գործով ցույց տա: Բջիջի վորոշումները, բյուրոյի հանձնարարութիւնները, կուսակցական պետք ե կատարի ճշտապես և առանց ուշացնելու: Ինչքան ել առաջին հայացքից փոքր թվա կուսակցութեան հանձնարարութիւնը, բայց և այնպես այդ «փոքր» գործերը իրենց գումարում ստեղծում են՝ կուսակցութեան քաղաքական ուժը, նրա հեղինակութիւնը բանվորական և գյուղացիական մասսաների մեջ, և ԽՍՀՄ-յան մեջ սոցիալիստական շինարարութեան դժվարին գործի ղեկավարելու ընդունակութիւնը:

Մենք ուժեղ ենք մեր միաձուլութեամբ և կարգապահութեամբ: Հաղթեցինք Հոկտեմբերին, ջարդեցինք մեր թշնամիներին քաղաքացիական կռիւում, հաղթեցինք սովը, այժմ ել մեր տնտեսութիւնը հասցնում ենք նախապատերազմային չափին, կառուցում ենք սոցիալիզմ: — այդ բոլորը մենք կատարեցինք և կատարում ենք միմիայն բայժչիկական յերկաթե կարգապահութեան շնորհիւ:

ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԿ ՄԵՐ ԿՈՍԱԿԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱԳՄԱԿԵՐԱՅԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱՅՈՒՄ հետեյալ հիմունքն ե — դեմոկրատիկ կենտրոնացումը: Ի՞նչ ե նշանակում այդ:

Նախ և առաջ, կուսակցութիւնն աշխատում ե ներկուսակցական դեմոկրատիայի հիմունքներով, այսինքն կուսակցութեան բոլոր ղեկավար մարմինները, (բջիջի բյուրոներ, գավկոմ, ռայկոմ և այլն) ընտրվում են կուսօգովներին և կոնֆերենցիաներին: Բջիջների բյուրոները և կուսկոմները պատասխանատու են կազմակերպութեան առաջ և հաշվետու են նրան:

Տեղական գործերում (աշխատողների բաշխում, ավելի բարձր կանգնած կուսմարմինների ցուցմունքներն անցկացնելը և այլն) կազմակերպութիւնները գործում են ինքնուրույն կերպով: Ահա այս ե դեմոկրատիան:

Յերկրորդ՝ բոլոր կուսակցական մարմինները խիստ յենթարկման մեջ են գտնվում. — ստորին կադ-

մակերպութիւնները բարձր երի վերաբերմամբ. (բջիջի բյուրոն յենթարկվում ե ռայկոմին կամ գավկոմին, վերջինս — նահկոմին և այլն) և վերջապես, բոլոր ընտրովի մարմինները, ամբողջ կուսակցութիւնը միասին վերցրած, յենթարկվում ե «կենտրոնին», այսինքն կուսակցութեան համագումարին, իսկ համագումարները միջև յեղած ժամանակաշրջանում — կենտրոնական կոմիտեին: Ահա այս ե կենտրոնացումը (ցենտրալիզմ) (Տես № 1 սխեման յեր. 20):

Մեր կուսակցութեան մինչ Հոկտեմբերյան շրջանի, Հոկտեմբերյան Հեղափոխութեան, քաղաքացիական կռիւների տարիների և Խորհրդային Հանրապետութիւնների տնտեսութեան վերականգման շրջանի պատմութիւնը բոլորին ապացուցեց, վոր միայն այսպես կառուցված կուսակցութիւնը կ'ըող ե իրականացնել իր նպատակներն ու առաջադրած խնդիրները: Նույնպես և բոլոր յերկրների յեղափոխական կոմմունիստական կուսակցութիւնները՝ մեր կուսակցութեան կառուցման փորձը աչքի առաջ ունենալով՝ կառուցվում են դեմոկրատիկ կենտրոնացման սկզբունքների հիման վրա:

Կարևոր ե նկատել, վոր կուսկոմները վոչ միայն հանդիսանում են, վորպես գործադիր մարմիններ, այլ և տեղական կազմակերպութեան ամբողջ ընթացիկ աշխատանքը ղեկավարողն եր: Լենինը ուղղակի ասում եր. — Պետք ե կառավարեն կոմիտեները: Կուսակցութեան կազմակերպչական խնդրում սա ամենակարևոր կետն ե: Դիալեկտիկ (բանական) ժամանակ (1923 թ. վերջին և 1924 թ. սկզբին), ռադիկալիզմի մեջ մտնող ընկերները սխալ կերպով մտածում և ապացուցում էին, վոր կոմիտեները ընդհանրապես և կ. կ. — են մասնավորապես, պետք ե միայն կոնֆերենցիաների և համագումարների գործադիր մարմինները հանդիսանան: Կուսակցութիւնը, իր XIII-րդ համագումարում ընդունեց, վոր կազմակերպչական կարևոր խնդրի այդ ձևի բացառութիւնը հակասում ե բայժչիկի — լենինիզմի վոգուս, թեորիային և գործնականին (պրակտիկային):

Կոնֆերենցիաներին, համագումարներին կոմմունիստները ընտրում են լավերից — լավագոյներին, ռուսի և ընտրված կոմիտեները՝ մինչ հետեյալ կոնֆերենցիաների և համագումարների հավաքվելը՝ հանդիսանում են կուսակցութեան վոչ միայն գործադիր, այլ և ղեկավար մարմինները:

ԲՋԻՋ ԿՈՍԱԿԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԱԳՄԱԿԵՐԱՅԱԿԱՆ
ՀԱՆԴԻՍԱՆՈՒՄ Ե ԿՈՍԱԿԿԱԿԱՆ ԲՋԻՋԸ: Ֆորմի — գործարանային

ինչպես մենք նրանց անվանում ենք—Ֆրակցիաների*) առաջ գալը։ Ներկուսակցական գեմոկրատիայի համաձայն, կուսակցության ամեն մի անդամ իրավունք ունի ամեն մի հարցի մասին հայտնելու իր կարծիքը, կուսակցության կողմից վորոշում ընդունելիս՝ իր ցանկացած ազդեցությունը գործ դնել։ Բայց, հասկանալի է, վոր այդ իրավունքը տրվում է կուսակցականին մինչ այն, յերբ կուսակցությունը կը կայացնի վերջնական վորոշում։ Դրանից հետո ամբողջ կուսակցությունը, ինչպես մեկ մարդ, առանց վորևե շեղումի, պետք է ընդունված վորոշումը իրականացնե կյանքում։ Բայց յերբ կազմվում է կոմմունիստների մի ամբողջ խումբ, վորոնք խոսք են կապում միասին հանգես գալ՝ արտաքուստ յենթարկվելով կուսակցության ընդհանուր կարգապահության, իսկ գործով—իր ներխմբակալին կարգապահության՝ այդ դեպքում, մենք, արդեն, կուսակցությունն ենք ստանում ունենք Ֆրակցիա։ Այդպիսի ներկուսակցական Ֆրակցիան շատ անգամ սկսում է զաղտնի կերպով պայքարել կուսակցության դեմ։ առանց կուսակցության գիտություն հավաքվում են առանձին, տարածում են, կուսակցությունից դաղտնի, զանազան նամակներ և փաստաթղթեր։ Ֆրակցիաները առաջ են գալիս մեծ մասամբ այն ժամանակ, յերբ յերկիրը ապրում է այս կամ այն տաղնապը (կրիզիսը), այս կամ այն խոշոր դժվարությունը։ Կուսակցության համար այդ դժվարին որերին, սովորաբար կուսակցության մի քանի անդամներ չեն կարողանում կուսակցական վարքագիծը պահպանել, ընկնում են մանր բուրժուազիայի ազդեցության տակ և դուրս են յեննում կուսակցության դեմ՝ այդ նպատակով կուսակցության ներսում իրենց Ֆրակցիան կազմակերպելով։ Կուսակցության ընդհանուր գծի հետ անհամաձայն նման կոմմունիստների խմբակը, փորձում է ոգտագործել կուսակցության աշխատանքի այդ դժվարին կացությունը։ Որինակ, 1918 թվին, գերմանացիների հետ խաղաղության դաշն կնքելու ժամանակ, յերբ դեռ խորհրդային իշխանությունը չեր ամրացել, կուսակցության մեջ առաջ յեկավ «ձախ կոմմունիստների» Ֆրակցիան, վորի մեջ մանողները խաղաղության դաշն կնքելու խնդրում համաձայն չեյին կուսակցության հետ։ Ֆրակցիան չեր յենթարկվում կուսակցության (Կ. Կ.-ին) և հրատարակում Եր նույն իսկ, իր Ֆրակցիոն, տպագիր

*) Կուսակցության ներսը առաջ յեկած Ֆրակցիաները չպետք է շփոթել զանազան անկուսակցական ժողովներին կամ համագումարներին, մեր կուսակցության կողմից կազմակերպվող կոմմունիստական Ֆրակցիաների հետ։

Այդ մասին մանրամասն գրված է յերկրորդ գրույցում։

«Կոմմունիստ» որդանը, ունեի իր «բյուրոն», վորը ղեկավարում էր Ֆրակցիոն աշխատանքները։ Միայն, յերկար ժամանակից հետո, «ձախ կոմմունիստներից» շատերը հասկացան, վոր նրանք կուսակցության կերպով սխալվում եյին և վոր այն քաղաքականությունը, վոր նրանք ուզում եյին վարել՝ մանր բուրժուական քաղաքականություն Եր։ Կամ մի այլ որինակ, 1923 թ. վերջի և 1924 թ. սկզբի ուղարկիցիան։ Նա ծագեց կուսակցության աշխատանքի դժվարագին պայմաններում։ 1923 թվի աշնանը մեր տնտեսությունը տաղնապի (կրիզիսի) մեջ Եր, վորը կայանում Եր նրանում, վոր Ֆարրիկ-գործարանային ապրանքները, իրենց բարձր գների պատճառով, դյուրացիներ կողմից չեյին գնվում։ Բացի դրանից, խորհրդային թղթի փողերը բոլորովին կորցրել եյին իրենց գինը, բանվորները աշխատավարձի վճարումը յերկար ժամանակով ուշացվում Եր և այլն։ Ուղարկիցիան ոգտվեց այդ դժվարություններից և մեր Կ. Կ.-ի դեմ գրոհի (հարձակման) դիմեց՝ ցանկանալով փոխել նրա քաղաքականությունը։ Նա զանազան նամակներ Եր ուղղում յերիտասարդության, խոսում Եր կուսակցության հին բոլշևիկական միջուկի (կորիզի) այլասեռման մասին և այլն։ Այժմ բոլորի համար պարզ է, վոր այդ ուղարկիցիան նույնպես արդյունք Եր մանր բուրժուազիայի ազդեցության, վորին, կուսակցության համար դժվար ժամանակին, յենթարկվեցին մի քանի կուսակցականներ։ Վերջապես, XIV-րդ համագումարի ուղարկիցիան առաջ Եր յեկել բանվոր դատակարգի ուժերին չվստահելուց։ Նա փորձեց նույնպես ոգտագործել մեր տնտեսության մեջ առաջ յեկած դժվարությունները (հնձի և հացի մթերման ու նրա արտահանության շուրջը տեղի ունեցած սխալ հաշիվները, և այլն)։

Ճիշտ է, ուղարկիցիան համագումարում հանգես չեր գալիս, վորպես իսկական Ֆրակցիա, բայց նա անպայման Ֆրակցիայի կազմակերպման սաղմային շրջանում Եր գտնվում, վորովհետև ուղարկիցիան, հանձին լենինգրադի կազմակերպության, առաջուց, դեռ մինչև համագումարի բացումը, մինչև վիճաբանությունների սկսվելը, պայմանավորվել իր քվեարկել Կենտրոնական Կոմիտեյի դեմ՝ չնայած այն հանգամանքին, վոր համագումարի պատգամներին ընտրությունների ժամանակ, ընդհանուր առմամբ, կարծես թե Կենտր. Կոմիտեյի հետ Եր։ «Լենինգրադսկայա Պրավդան», արդեն մինչև համագումարի բացումը, դարձել Եր Ֆրակցիոն որդան, ավելին՝ համագումարի կողմից վորոշումներ ընդունելուց հետո «Լենինգրադսկայա Պրավդան» շարունակում Եր արդեն ընդունված

վորոշումները չընդունել և ժխտել: Այս արդեն նշանակում էր չենթարկվել կուսակցության կամքին, սա արդեն ֆրակցիոն գործունեություն էր: Համագումարը, ինչպես հայտնի է, փոխեց „Լենինգրադական Պրավդայի“ խմբագրությունը և ուղղեց թերթի գիծը: XIV-րդ համագումարից հետո ել, սպառնալիքի դեմ շարունակում էր ֆրակցիոն պայքար մղել Կենտր. կոմ. - յի դեմ, ստեղծելով դրանով, կուսակցության շարքերի միասնակա- նություն վերաբերմամբ բավական ծանր վտանգ:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ներսում խմբավորումներ ՆԵՐՍՈՒՄ ԽՄԲԱ- առաջ գալու վտանգը շատ մեծ է, վորովհետև ՎՈՐՈՒՄՆԵՐ ԱՌԱՋ այդ խմբավորումները կարող են պատճառ դառ- ԳԱՂՈՒ ՎՏԱՆԳԸ նալ կուսակցության պառակտման և բաժանման:

Կուսակցության ներսը առաջ յեկած խմբավորումները վտանգավոր են հեղափոխության գործի համար՝ մինչ իշխանության խելիւ շրջանում, ցարիզմի և բուրժուազիայի դեմ մղվող կովի- դժվարին շրջանում, վորովհետև դրանով թուլացնում են կուսակ- ցության կովի և հաղթության վերաբերմամբ ունեցած միասնա- կան կամքը: Բայց փոչ պակաս, յեթե փոչ ափելի, վտանգավոր են ներկուսակցական խմբավորումները իշխանությունը զրավելուց հետո: Պետք է միշտ հիշել, վոր մեր կուսակցությունը կառա- վարչական կուսակցություն է: Նա ղեկավարում է պետա- կան խորհրդային ապարատը, հետևում է Կարմիր - բանակի ռազմունակության, հարաբերության մեջ մտնում ստորյերկրյա պետությունների հետ, ղեկավարում է արհեստակցական (պրո- ֆեսսիոնալ) միությունները, կոոպերացիան և այլն: Յեթե կու- սակցության մեջ տարածայնություններ առաջ գան, յեթե նա միաձույլ չլինի ու աշխատանքի մեջ համաձայն գործունեություն ցույց չտա — պարզ է, վոր կուսակցության ներսը գոյություն ունեցող այդ բազմաթիվ ուղղություններն ու հոսանքները իրենց ազդեցությունը կունենան և մեր պետական ապարատի վրա: Յեթե կոմմունիստների մեջ բանակով տեղի ունենա, այն ժա- մանակ ամեն մի անկուսակցական կասի. «Ե՛հ, դուք կոմմունիստներ, նախ, ինքներդ դեռ մի համաձայնության չեկեք, հետո համոզեք մեզ՝ ձեր ընդհանուր ճշտության մեջ, իսկ այնուհետև մենք ել կարող կլինենք աշխատել այնպես, ինչպես դուք կարևոր եք հա- մարում»:

Անհրաժեշտ է, կուսակցության միասնականությունը իշխա- նությունը խելուց հետո պաշտպանել և խնամքով պահպանել նույնպես և այն պատճառով, վոր շրջակա կացությունը ինքնին

պահանջում է կուսակցությունից կուռ միություն: Յեվ իսկապես, մեր Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միու- թյունը (ԽՍՀՄ) առաջվա նման շրջապատված է մեզ թրջնամի կապիտալիստական պետություններով. վորոնք հարմար ըուպե են փնտռում բանվոր դասակարգի իշխանությունը տապալելու հա- մար: Իսկ նոր բուրժուազիան — նեպոմաններն ու կուլակները, վո- ռոնց մենք թույլ ենք տվել մեր յերկրի ընդհանուր շինարարու- թյան մասնակցեյ՝ միթե մեր բարեկամներն են հանդիսանում: Մեզ շատ և շատ անգամ կարիք է լինում դժվարություններով հաղթահարել՝ խորհրդային ապարատի և գյուղացիության վրա ունեցած նրանց ազդեցությունը:

Ահա, այս պատճառով, Վ. Ի. Լենինը վճռական կովի էր մղում կուսակցությունը քայքայող ամեն տեսակ խմբավորումնե- րի դեմ: Ահա, թե ի՞նչ էր ասում Իլիիչը այդ մասին, կուսակցու- թյան X համագումարում. «Դ՞ուք, ընկերներ, չեք կարող չգիտե- նալ, վոր մեր բոլոր թշնամիները, վորոնք լեգեոններով *) են, իրենց բազմաթիվ որդաններում **) կրկնում և զարգացնում են այն հարյուր և հազար բերան խոսակցությունները, վորոնք այս- տեղ, խորհրդային հանրապետության ներսում տարածվում են մեր բուրժուական և մանր բուրժուական թշնամիների կողմից, ու արտայտություն գտնում հետևյալ դատողությունների մեջ. յեթե կա դիսկուսիա — նշանակում է կան վեճեր, յեթե կան վեճեր — կան երկպառակույթություններ, յեթե կան երկ- պառակույթություններ — նշանակում է կոմմունիստները թուլացել են, դեհ, ոգտվիր այդ բոլոր ելից, սեղմվիր և շո՛ւտ, ոգտվիր նրանց թուլությունից: Այս, մեզ թշնամի բանակի լողունդն է դարձել: Մենք այդ չպետք է մոռացության տանք և փոչ մի վայրկյան» (Վ. Ի. Լենին յերկ. Ժող. հ. XVՈՒ մ. 1, Պետհրատ. յեր. 104, ռուս.): Յեվ X-րդ համագումարը ընդունեց Լենինի առաջարկած և հենց նրա կողմից կազմված մի առանձին բանաձև կուսակցության միասնականության մասին: Նրանում մենք կարդում ենք. «Համագումարը դարձնում է կուսակցության բոլոր անդամների ուշադրությունը այն հանգամանքի վրա, վոր նրա շարքերի միասնականությունն ու միաձուլությունը, կուսակ- ցության անդամների մեջ լիակատար վստահություն ստեղծելն ու պրոլետարիատի առաջապահ զնդի իսկական միահամուռ, իսկապես

*) Այսինքն շատ և շատ:

**) Իլիիչը Ի նկատի ունի արտասահմանյան մենչևիկական, եսերական և կադետա- կան թերթերը:

նրա միասնական կամքը արտահայտող աշխատանքի ապահովումը՝ առանձնապես կարևոր նշանակություն է ստանում ներկա մոմենտում»:

Միանգամայն հենվելով այս բանաձևի վրա, Կենտկոմի 1926 թվի հոկտյան պլենումը հաստատեց, վոր «կուսակցությունը կարող կլինի ապահովել պրոլետարիատի դիկտատուրայի հաղթանակը միմիայն վորպես միասնական կուսակցություն, և միմիայն, վորպես պրոլետարիատի դիկտատուրայի միակ ղեկավար», և խստիվ կերպով դատապարտեց նոր ոպպոզիցիայի ֆրակցիոն աշխատանքը: (Տես առաջին բաժնի վերջի հավելումը):

ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ Զրույցի սկզբում մենք ասացինք, վոր պրոլետարական կռիվը դաստիարակում է վճռական և տոկուն հեղափոխականներ: Սրանք յերկար տարիներ նախապատրաստում էին պրոլետարիատին իշխանությունը տիրելու համար և այդ կովում դարձան ավելի դիմացկուն ու չնայած, ցարական դահիճների և բուրժուազիայի խռատգին հալածանքներին՝ առանց ընկճվելու կովում էին պրոլետարիատի շահերի համար և այդպիսով ել հասցրին նրան հաղթանակի: Այս նկուղային կամ ստորյերկրյա (գաղտնի գործող) հեղափոխականները (ПОДПОЛЬЩИКИ) — բայլշիկները հին գվարդիան են կազմում: Մեր կուսակցության մեջ այդպիսիները քիչ են, ընդամենը մոտ տաս հազար: Վերջին տարիներս նրանց շարքերը ավելի և ավելի սակավանում են: Բայլշիկները հին գվարդիայի դերը կուսակցության մեջ շատ մեծ է:

Առաջին, դա կուսակցության ամենատոկուն, ամենափորձված և լենինի ուսմունքին հավատարիմ մասն է: Նկուղային կամ ստորյերկրյա (ПОДПОЛЬЩИКИ) հեղափոխականները անցել են առաջին հեղափոխության պարտության հնոցի միջով, նրանք բեակցիայի սև տարիներին կուսակցության համար տանջանքները յեն յեն թարկվել և այնուամենայնիվ նրա մարտական գրոշակները յետ չեն ծալել: Պատերազմի տարիներին, նկուղային (ստորյերկրյա) բայլշիկները (պոդպոլշիկ-բայլշիկները) մնացին, վորպես բանվոր դասակարգի միակ և իսական հեղափոխականները: Հոկտեմբերյան հեղափոխության ժամանակ, նկուղայինները (ստորյերկրայինները) ցուցադրեցին աննախընթաց և չտեսնված վճռականություն ու համարձակություն:

Հասկանալի յե, վոր ամեն մի ղեկավարության ղեպքում — գաղտնագործ — պոդպոլշիկ բայլշիկները տալիս են կուսակցության այդ

ղեկավարությունները հաղթահարելու համար անհրաժեշտ տոկունություն ու վստահություն:

Յերկրորդ, պոդպոլշիկները (ստորյերկրայինները) Իլիիչի հետ միասին էյին կառուցում մեր կուսակցությունը, առաջնորդում էյին բանվոր դասակարգին միապետության և բուրժուազիայի դեմ մղվող առաջին կռիվներին: Նրանք անցել են հեղափոխական կովի խիստ դպրոցը, — ահա և թե ինչո՞ւ նրանք ունին այդ անգնահատելի փորձը, վորը նրանք (պոդպոլշիկները) տալիս են մեր կուսակցության յերիտասարդ անդամներին:

Բայլշիկական հին գվարդիայի հեղինակությունը բարձր է վնչ միայն մեր սեփական շարքերում, վնչ միայն մեր խորհրդային Միության անկուսակցական բանվորների և գյուղացիների շարքերում, այլ և ամբողջ աշխարհի բանվորության և գյուղացիության մեջ:

Կուսակցության յերիտասարդ անդամների անելիքը կայանում է նրանում, վոր հին գվարդիայից սովորեն տոկունության, սովորեն անձնագոհ կերպով ծառայել պրոլետարական հեղափոխության, սովորեն մարտնչել ու կովել՝ ոգտվելով կուսակցության հանձարեղ առաջնորդ — Վ. Ի. Լենինի աշակերտներ — սրանչելի ստորյերկրայինների — պոդպոլշիկների փորձից:

ՀԱՄ. ԿՈՄ. (բ.)

ԿՈՒՍ.-Ը, ՎՈՐՊԵՍ
ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԿԱՐ-
ԳԱՊԱՀ և ՄԱՐՏԱ-
ԿԱՆ, ԿՈՒՍԱԿՑՈՒ-
ԹՅԱՆ ՈՐԻՆԱԿ

Չնայած այն հանգամանքին, վոր մեր կուսակցության ներսում, մինչ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը և նրանից ել հետո, հաճախ տեղի էյին ունենում ներքին բանակռիվներ — դիսկուսիաներ, առաջ էյին գալիս խրամավորումներ — այնուամենայնիվ նա հանդիսանում է, վորպես որինակ պրոլետարիատի կարգապահ կուսակցության: Լենինի ուսմունքի, կարգապահության և միասնականության շնորհիվ, կուսակցությունը բոլոր ղեկավար ղեպքերում գտնում եր իր գործողությունների համար անհրաժեշտ ուղիղ ճանապարհը և արագ կերպով վերացնում տեղի ունեցող տարածայնությունները:

Մեր կուսակցության առանձնահատուկ կողմը կազմում է նրա մարտական (БОЕВОЙ) բնույթը: Համ. Կոմ. Կուս.-յան ամբողջ պատմության ընթացքում, կարմիր գծի նման անցնում է նրա մարտական ծառայություններն ու վաստակները: Մեր կուսակցությունը տասնյակ տարիների ընթացքում կռիվ է մղել միապետության, բուրժուազիայի և համաձայնողական կուսակցությունների դեմ: Նա

դեռ հիմա ել, զիվանագիտական ճանապարհով, անհաշտ պայքար ե մղում ոտաբլերկրյա պետութիւնները դեմ: Կովում ե նույնպէս նոր բուրժուազիայի—նեպոմանների ե կուլակների դեմ: Ճիշտ ե. այդ կռիվը չի տարվում բարրիկադների վրա կամ խրամատներում, (ակոպներում—в окопах) այլ՝ ոտար պետութիւնների հետ հարաբերութիւններ ունենալիս, առևտրի մեջ, արդյունաբերութիւն շինարարութիւն մեջ, խորհուրդներում ե այլն, բայց այս բոլորը նույն ռազմական գործողութիւններն են՝ դարձյալ, միայն տարվում են այլ միջոցներով:

Համ. Կոմ. (բ) Կուս. ք. Կոմիտեների ե Պրոֆինտերնի միջոցով, շարունակում ե կռիվ մղել ամբողջ աշխարհի համաձայնողականների դեմ—կապիտալիստների դեմ բանվոր դասակարգի միասնական ճակատ (единый фронт) ստեղծելու համար. նա կովում ե բանվոր դասակարգի ե գաղութների ու կիսագաղութների հարստահարված ժողովուրդների միութիւն համ. ք, նա պայքար ե մղում համաշխարհային հեղափոխութիւն համար ընդդէմ կապիտալի:

Զրույցի յերկրորդ մասում ասածներից գալիս ենք այն յեղբակացութիւն, վոր կուսակցութիւն կարգապահութիւնը (դիսցիպլինան) ե միասնականութիւնը այն պայմաններն են, առանց վորի պրոլետարական հեղափոխութիւն հաջողութիւնը կգառնա անհաւթին: Մեր կուսակցութիւն միասնականութիւնն ու կարգապահութիւնը բոլոր մյուս կոմունիստական կուսակցութիւնների համար ծառայում են վորպէս որինակ: Մենք այս մասին խոսում ենք վոչ թե Համ. Կոմ. (բ) Կուս. յան մատուցած ծառայութիւնները մի ավելորդ անգամ ցույց տալու համար, այլ այն նպատակով, վոր ամեն մի կուսակցական հասկանա, վոր նրա վրա դրված ե կուսակցութիւն կարգապահ անդամի մեծ պարտականութիւնը ե վոր նա պետք ե պաշտպանի Համ. Կոմ. (բ) Կուս. յան միասնականութիւնն ու նրա միաձուլ լինելը:

Հ. Ա. Բ. Ինչո՞ւն ե կայանում կուսակցութիւն ներսում խմբավորումներ ե ֆրակցիաներ կազմակերպելու վտանգը:

Հ. Ա. Տ. Վ. Ա. Ծ. Ն. Ե. Բ. Ը. Թ. Ե. Բ. Յ. Ա. Ն. Ո. Ի. Թ. Յ. Ա. Ն. Հ. Ա. Մ. Ա. Բ.

1. ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՆԵՐԻ Ե ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Յերբ խոսում են դասակարգի մասին, զրանով հասկանում են, արտադրութիւն մեջ ընդհանուր դրութիւն միավորված անձնավորութիւնների մի խումբ, հետեապէս ե բաշխման մեջ ընդհա-

նուր դրութիւն միացած, ուրեմն ե շողկապված (միմյանց հետ կապված) ընդհանուր (դասակարգային) շահերով: Սակայն կատարյալ միամտութիւն կլիներ յենթադրել, թե յուրաքանչյուր մի դասակարգ իրենից ներկայացնում ե մի ինչ վոր կատարյալ, միատարր ամբողջութիւն, վորի բոլոր մասերն ել հավասար են միմյանց, վորտեղ Իվանը նույնպիսի ե, ինչ վոր Սիգորը:

Վերոհիշյալը որինակով բացատրելու համար վերցնենք ժամանակակից բանվոր դասակարգը: Խնդիրը այստեղ, ի հարկե, նրանում չի կայանում, վոր խելքի ե ընդունակութիւնների մեջ հավասարութիւն գոյութիւն չունի: Նույնիսկ բանվոր դասակարգի տարբեր մասերի կացութիւնը, դրութիւնը միատեսակ չե: Դա առաջ ե գալիս 1) այն պատճառով, վոր անտեսական միավորների կամ միութիւնների մեջ լիակատար միատարրութիւն (միատեսակութիւն) գոյութիւն չունի, 2) վորովհետեւ բանվոր դասակարգը, հենց ենպէս, յերկնքից պատրաստ ցած չի ընկնում, այլ շարունակաբար առաջ ե գալիս գյուղացիութիւնից, քրհստավորներից, քաղքենիութիւնից (городское мещанство) ե այլն. այսինքն՝ կապիտալիստական հասարակութիւն այլ խմբերից:

Իսկապէս, միթե պարզ չե, վոր խոշոր, հրաշալի կերպով սարքավորված գործարանի բանվորը այլ ե, իսկ փոքր արհեստանոցի բանվորը—այլ: Այստեղ տարբեր լինելու պատճառը հենց իրենց ձեռնարկութիւնների տարբերութիւնից ե նրանցում տարվող աշխատանքի ամբողջ կառուցվածքից ե առաջ գալիս: Մյուս պատճառը կայանում ե, այսպէս կոչված պրոլետարական ստափի մեծութիւն մեջ: Այն գյուղացին, վոր նոր ե միայն գործարան մտել, դա, ի հարկե նման չի այն բանվորին, վորը մանկութիւնից սկսած աշխատում ե այդտեղ:

«Կացութիւն» տարբերութիւնը արտացոլվում ե գիտակցութիւն մեջ: Պրոլետարիատը միատարր չե ե իր գիտակցութիւնը, ինչպէս վոր միատարր չե իր կացութիւնը ե դրութիւնը: Նա հաւանաբար ալլ դասակարգերի հետ, ավել կամ պակաս չափով միատարր ե: Բայց, յեթե քննելու լինենք նրա առանձին մասերը, այն ժամանակ կստացվի վերը գծազրված պատկերը:

Այդպիսով, իր դասակարգային գիտակցութիւնը, այսինքն յերկարատեւ, ընդհանուր, վոչ ցեխային, վոչ խմբակային, վոչ նեղ, կաշվի ու անձնական շահերի, այլ ընդհանուր դասակարգային շահերի տեսակետից, բանվոր դասակարգը ստորաբաժանվում ե մի շարք խմբերի ե խմբակների՝

մից ամեն մի շեղում կատարելու դեմ անխնա կռիվ մղելով: Բայց, այդ անխնա կռիվը, մշակական ինքնագոյումը, միացրին կուսակցութեան հիմնական խմբի շարքերը այնպիսի մի բռնունքի մեջ, վորը չի կարելի բացել և վոչ մի ուժով... Կուսակցութեան անդամներից պահանջվում էր մասսաների մեջ իսկական կուսակցական աշխատանք տանել, աշխատանք—ամեն տեսակ պայմաններում, առանց վորևէ դժվարութիւն ի նկատի ունենալու: Հիշենք, վոր հենց այս կետի շուրջը ծագեցին տարաձայնութիւններ մենշեիկների հետ: Հենց այստեղ առաջ յեկավ կադրերի (հիմնական մասերի) կազմակերպման պրոցեսը. կադրեր, վոչ թե շատախոսներից, վոչ թե «համակրող» մտավորականութիւնից (ինտելիգենցիայից), վոչ թե «ուղեկիցներից» կազմված, վորոնք այստեղ են, վաղը—այնտեղ, այլ այնպիսի մարդկանցից, վորոնք հեղափոխութեան համար, ծավալվող կռիւի, կուսակցութեան հաղթութեան համար՝ պատրաստ են զոհաբերել ամեն ինչ, գնալ դեպի տաժանակիր աշխատանք, գեպի բարրիկադ, և կամ անվերջ թափառումների ու հալածանքների յենթարկվել:

(Н. Бухарин. „Железная когорта революции“, стр. 71—72. Ն. Բուխարին. «Հեղափոխութեան յերկաթե կոհորտան». ռուս. յեր. 71—72):

ԿԱՍԱՐԵԼԻՔ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

1. Մտածեք, ինչ գեր և կատարում ձեր բջիջը ձեռնարկութեան մեջ, և համառոտ յեզրակացութիւններ հանելով՝ գրեք տետրերում:
2. Որինակ բերեք ձեր բջիջում կամ կազմակերպութեան մեջ տեղի ունեցած կուսակցական դիսցիպլինայի (կարգապահութեան) կռաւի խախտումների մասին, և բացատրեք, ինչ պատճառով են նրանք առաջ յեկել և ինչպէս են նրանց դեմ կռիւի բջիջն ու կազմակերպութիւնը:

Հ Ա Ր Յ Ե Ր

1. Ինչո՞ւ բանվոր դասակարգին անհրաժեշտ և ունենալ իր քաղաքական կուսակցութիւնը:
2. Պատմեք, թե ինչ հիմունքների վրա և կառուցված Համ. Կոմ. (բ) Կուս. յան կանոնադրութիւնը:
3. Թվէք կուսակցութեան անդամի գլխավոր պարտականութիւնները:
4. Ինչ նշանակութիւն ունի կուսակցութեան կարգապահութիւնը (դիսցիպլինան) և միասնականութիւնը (единство):
5. Բացատրեք, թե ինչ պահանջներ կա «ներկուսակցական ֆրակցիայ»-ի և «անկուսակցականների ժողովներում ու համագումարներում գործող կոմֆրակցիայի մեջ»:

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՅ

ՀԱՄ. ԿՈՄ. (բ) ԿՈՒՍ.-Ը—ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ Ե

Ի՞նչի մասին է Անցյալ զրույցի մեջ մենք ցույց տվինք, ԶՐՈՒՅՅԸ թե ինչպէս և կառուցվում Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը: Այստեղ մենք կպատմենք, թե ինչո՞ւ մեր կուսակցութիւնը բանվորական կուսակցութիւն և, և թե ինչպէս կուսակցութեան միջի բանվորական մեծամասնութիւնը ապահովում են նրա աշխատանքի ուղիղ գիծը: Հետո, մենք կձանոթանանք, թե կուսակցութիւնը ինչ միջոցների շնորհիւ և կանոնավորում իր կազմը, այնպէս, վոր մեծամասնութիւնը նրանում պատկաներ բանվորական կորիզին (միջուկին): Միևնույն ժամանակ, մենք ցույց կտանք, վոր կոմունիստական կուսակցութիւնը, լինելով բանվորական կուսակցութիւն և պաշտպանելով պրոլետարիատի շահերը, դրա հետ միասին նա բոլոր աշխատավոր մասսաների դե կավարն և հանդիսանում, և առաջին հերթին—դաշնակցութեան աղքատ և միջակ մասսաների՝ զեկավարը:

1. ՀԱՄ. ԿՈՄ. (բ) ԿՈՒՍ.-ՅԱՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՒԿԻ (ԿՐԻՉԻ) ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՄ. ԿՈՄ. (բ) Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը բանվորական կուսակցութիւն է: Դա նշանակում է, առաջին, ԿՈՒՍ.-Ը ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ և ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ Ե վոր այն նպատակներն ու ձգտումները, վոր թշուծում և իր առաջ կոմունիստական կուսակցութիւնը, նույն ինքն բանվոր դասակարգի նպատակներն ու ձգտումներն են: Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-յան գլխավոր նպատակն է ամբողջ կյանքը կոմունիստական հիմունքներով վերակազմել: Այդ բանին և ձգտում պրոլետարիատը: Բանվոր դասակարգը կա-

մենում ե, վոր բոլոր ֆաբրիկաները, գործարանները և այլն պատկանեցին ամբողջ հասարակութեան, բանվոր դասակարգը ուզում ե, վոր գոյութիւն չունենա մարդս մարդու կողմից շահագործելու: Բանվոր դասակարգը կամենում ե վոչնչացնել վերջ ի վերջո հասարակութեան դասակարգերի բաժանվելը: Յերկրորդ, կոմունիստների կուսակցութիւնը բանվորական կուսակցութիւն ե այն պատճառով, վոր իր նպատակների իրագործման միջոցը տեսնում ե միայն բանվոր դասակարգի դիկտատուրայի մեջ: Կոմունիզմի համար մղվող կռիւն, վորպէս մինչև վերջ հետեւողական, իսկական մարտիկ (կռիւղ) հանդիսանում ե միմիայն բանվոր դասակարգը: Վերջապէս, յերրորդ, մեր կուսակցութիւնը բանվորական կուսակցութիւն ե այն պատճառով, վոր նրա հիմնական, ղեկավար կորիզը (միջուկը) կազմված ե պրոլետարիատի ներկայացուցիչներից:

Բայց ինչպէս կարելի ե բացատրել այն հանգամանքը, վոր կոմունիզմի համար, վորպէս միակ, մինչև վերջը հետեւողական մարտիկ հանդիսանում ե միմիայն բանվոր դասակարգը, և ինչո՞ւ կոմկուսի հիմնական միջուկը (կորիզը) կազմված ե բանվորներից:

Կարող են ասել,—չե՞ վոր միայն բանվոր դասակարգը չի, վոր շահագործվում ե կապիտալիզմի ժամանակ, գտնվում աղքատ դրութեան մեջ, ու միեւնոյն ժամանակ հանդիսանում վորպէս արտադրող դասակարգ: Չե՞ վոր գյուղացիութիւնն ել, իր ամբողջ մասսայով նույն դրութեան մեջ ե գտնվում և արտադրում ե հասարակութեան համար մի շարք ամենամանրագէշտ կենսական նյութեր: Ինչո՞ւ միայն բանվոր դասակարգն ե կապիտալիզմի դեմ ամենավճռական պայքարողը համարվում: Այդ բանի պատասխանը կայանում ե հետեւյալում: Պրոլետարիատը ունի յերկու եյական առանձնահատկութիւններ, վորոնք նրան տարբերում են գյուղացիներից և աշխատավորների այլ խավերից: Առաջին, բանվոր դասակարգը, արտադրութեան գործիքների և միջոցների հետ մասնավոր սեփականութեամբ կապված չլինելով՝ շահագրգռված չե նրանց պահպանման խնդրում: Պրոլետարիատը — արտադրութեան միջոցների սեփականատեր չլինելով—դառնում ե հասարակական, կոմունիստական սեփականութեան մարտիկ: Յերկրորդ՝ նրա աշխատանքի պայմանները (խոշոր ձեռնարկութիւններ, ուր հարյուրավոր և հազարավոր պրոլետարներ են աշխատում միասին) նըպաստում են բանվորութեան մեջ սերտ միութեան, կազմակերպված լինելու ու միասնաբար գործելու պահանջ և սովորութիւն առաջ բերելուն: Արտադրութեան մեջ մի գործարանամասը, ցե-

խը—կախված ե մյուսից, և այս հանգամանքը, ընկերական ու միասին տարվող աշխատանքի անխուսափելի պայմանն ե կազմում: Ֆաբրիկան, գործարանը—կազմակերպում են բանվորներին, վորպէս մի ամբողջութիւն, և նրանք ավելի, քան մի այլ դասակարգ՝ պատրաստված են կոմունիզմի համար, այսինքն հասարակութեան մի այնպիսի կազմակերպութեան համար, վորտեղ արտադրութիւնը կառուցված ե կոլլեկտիվ սկզբունքներով: Գյուղացին—սեփականատեր ե, նա շահագրգռված ե նախ և առաջ, իր և վոչ թե ընդհանուրի՝ սեփականութեան պահպանման և մեծացման խնդրում: Գյուղացու անտեսութիւնը—անհատական ե: Ամեն մեկը աշխատում ե ինքն իր համար, առանց մյուսների հետ աշխատակցելու: Գյուղացիների այս բաժան-բաժան յեղած դրութիւնը (և բացի այդ այն, վոր գյուղացին կալվածատերերի խնայողութեան ժամանակ ծայր աստիճան քաղցած դրութեան մեջ եր) ստիպում եր գյուղացիներին պինդ բռնել իր մի կտոր հողը, և բացի այդ մի կտոր հողից ուրիշ վոչինչ աշխարհում չտեսնել: Միմիայն պրոլետարիատը՝ կապիտալիստական հասարակութեան մեջ ունեցած իր դասակարգային առանձնահատուկ դրութեան շնորհիվ,—մի հասարակութիւն, վոր հիմնված ե վարձու աշխատանքի վրա—մինչև վերջ շահագրգռված ե կապիտալիզմի վոչնչացման և կյանքը կոմունիստական հիմքերով վերակազմելու մեջ: Ահա, թե ինչու մեր հեղափոխական կուսակցութեան հիմնական կորիզը կազմում են բանվորները:

Կուսակցութեան միջի բանվորական կորիզի (հիմքի) նշանակութիւնը կայանում ե նրանում, վոր նա ապահովում ե կուսակցութեան՝ բանվոր դասակարգի հետ ունեցած սերտ կապը, և այդպիսով հնարավորութիւն ե տալիս կուսակցութեան՝ բանվոր դասակարգի հեղափոխական նպատակներին համապատասխան քաղաքականութիւն գործադրել: Մեր կուսակցութեան բանվորական կորիզի մեծ նշանակութիւնը ավելի ցայտուն կերպով յերևան ե գալիս կուսակցութեան համար ծանր նշանակութիւն ունեցող տատանումների և ներքին վեճերի դժվարին ընթացքներին:

Որինակի համար հիշենք այն դիսկուսիան*), վոր տեղի ունեցավ 1923 թվի վերջին և 1924 թվի սկզբին: Այդ ժամանակ ընկեր Տրոցկին և մյուսները փորձում եյին ապացուցել, վոր մասսայի տրամադրութիւնների մասին կարելի չե դատել ի նկատի ունենալով, թե կուսակցական ուսանող յերիտասարդութիւնը ինչպէս

*) Դիսկուսիա նշանակում ե բանակիտի, վեճ:

ե պահում իրեն: Նրանք ասում էին, վոր միմիայն ուսանող յերիտասարդությունն է, վոր հանդիսանում է նրանց կարծիքով, Համ. Կոմ. (բ.) Կուս.-յան ամենագլխավոր մասը, և վոր նա է արտահայտում բանվոր դասակարգի, կուսակցական ամբողջ մասսայի տրամադրությունները և այդ պատճառով ել կուսակցության մեջ զըլխավոր դերը պետք է կատարի նա: Բայց բանվորական (Ֆաբրիկ-գործարանային) բջիջների մեծ մասը դեռ գնաց ուղղակի ի հայացքներին և XIII-դ համագումարը (1924 թ. մայիսին) տվեց այն ցուցմունքը, «վոր կուսակցությունը պետք է ուղղվի դեպի իր հիմնական բանվորական կորիզը (միջուկը)»:

ԳՅՈՒՂԱՅԻՈՒԹՅՈՒՆ Սակայն, բոլորին հայտնի չէ, վոր մեր կուսակցության մեջ, բացի բանվորներից մըտնում են նաև գյուղացիներ, ծառայողներ և ինտելիգենցիա: Վերը մենք ասացինք, վոր մեր կուսակցության ծրագիրը բանվոր դասակարգի հեղափոխական կռիվ ծրագիրն է: Բայց կոմսունիստական կուսակցությունը կռվելով պրոլետարիատի շահերի համար, միևնույն ժամանակ կռվում է կապիտալիզմի կողմից շահագործվող բոլոր աշխատավորների շահերի համար: Առաջին հերթին, ինչպես այդ հեշտ հասկանալի չէ, խոսքը այստեղ վերաբերում է գյուղացիության: Վ. Ի. Լենինը առանց դադար ունենալու և շարունակաբար մեզ սովորեցնում էր, վոր առանց աղքատ և միջակ գյուղացիության հետ միություն ունենալու մենք սոցիալիզմ անկարող կլինենք կառուցել:

Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը սոցիալիզմ կառուցում է ցրված ու բաժան-բաժան յեղած գյուղացիական մասսաների շրջապատման պայմաններում: Յեթե կուսակցության մեջ չունենանք գյուղացիության լավագույն ներկայացուցիչներին, յեթե գյուղացիության հետ կապ չպահպանենք—կարելի չէ ասել, վոր սոցիալիզմի համար մղվող կռիվը սկզբից և յեթե անհաջողության է մատնված: Ահա, թե ինչ պատճառով, կուսակցությունը իր շարքերն է դրավում գյուղացիության: Կուսակցության մեջ ընդունվում են գյուղացիներից նրանք, վորոնք յուրացրել են բանվոր դասակարգի հայացքները, և հասկացել, վոր մանր, անհատական տնտեսությունը խանգարում է կոմսունիզմի իրականացման, և վոր կոմսունիստական տնտեսության և հասարակակարգի համար մղվող կռիվը միջ միայն բանվորների, այլ և իրենց, գյուղացիների գործն է:

Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը հաշվի առնելով գյուղացիության դա-

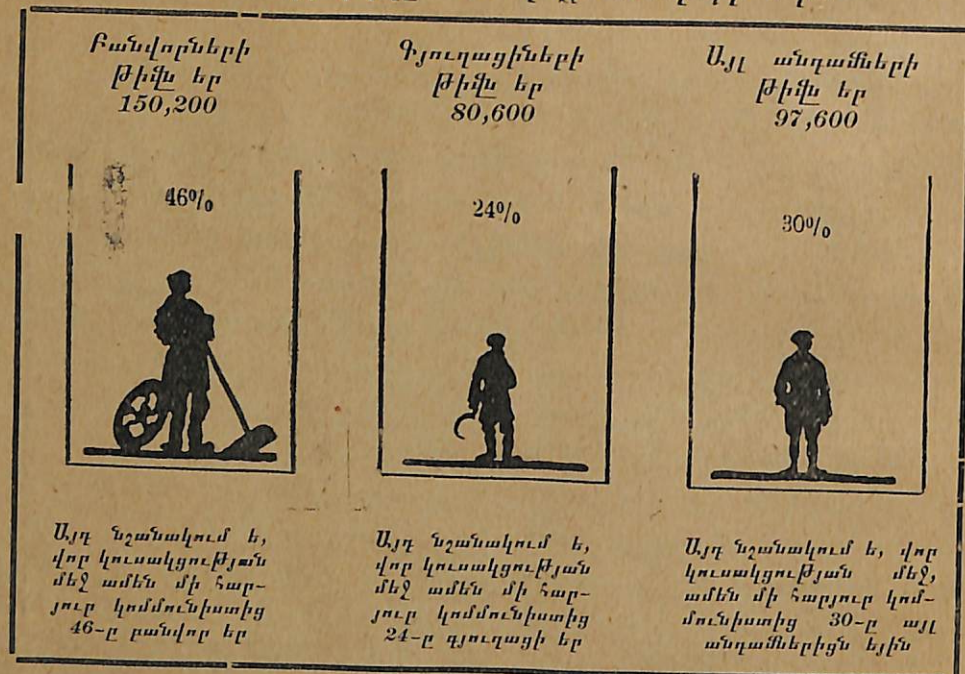
սակարգային առանձնահատկությունները, նրանց (գյուղացիության) կուսակցության մեջ մտնելու ցանկության դեպքում՝ կատարում է ավելի խիստ ընտրություն, քան այդ անում է բանվորներ ընդունելիս: Կուսակցության մեջ գյուղացիների թիվը ավելի քիչ է, քան բանվորներինը: (Տես № 1 գիազրամամն):

ԻՆՏԵԼԼԻԳԵՆՑԻԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԹՅՈՒՆ Ե ԿԱՏԱՐՈՒՄ ԻՆՏԵԼԼԻԳԵՆՑԻԱՅ ԵՐ ԿԱՏԱՐՈՒՄ ԵՆ ՆՐԱՆՈՎ, ՎՈՐ ԻՆՏԵԼԼԻԳԵՆՑԻԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ, ՀԱՊԱՐԱՎՈՐ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԵՆ ՆՐԱՆՈՎ ԵՐ ԲՈՒՐժՈՒԱԳԻԱՅԻ ՀԵՄ: Բայց այնուամենայնիվ, կուսակցությունը իր շարքերի մեջ ընդունում է ինտելիգենցիայի այն լավագույն և առաջավոր ներկայացուցիչներին, վորոնք ամեն մի կապ միանգամայն խզել են բուրժուական և մանր բուրժուական հայացքների հետ ու ամբողջովին ընդունում են պրոլետարիատի կուսակցության ծրագիրը: Պետք է հիշել, վոր միջազգային պրոլետարիատի առաջնորդները ևս—Մարքսն ու Լենինը—դուրս լին յեկել ինտելիգենցիայի շարքերից: Բայց նորա, իրենց ամբողջ կյանքով և աշխատանքով պրոլետարական ամբողջության, անձնագոհության և աշխատավորների ազատագրման գործին հավատարիմ լինելու որինակ ցույց տվին:

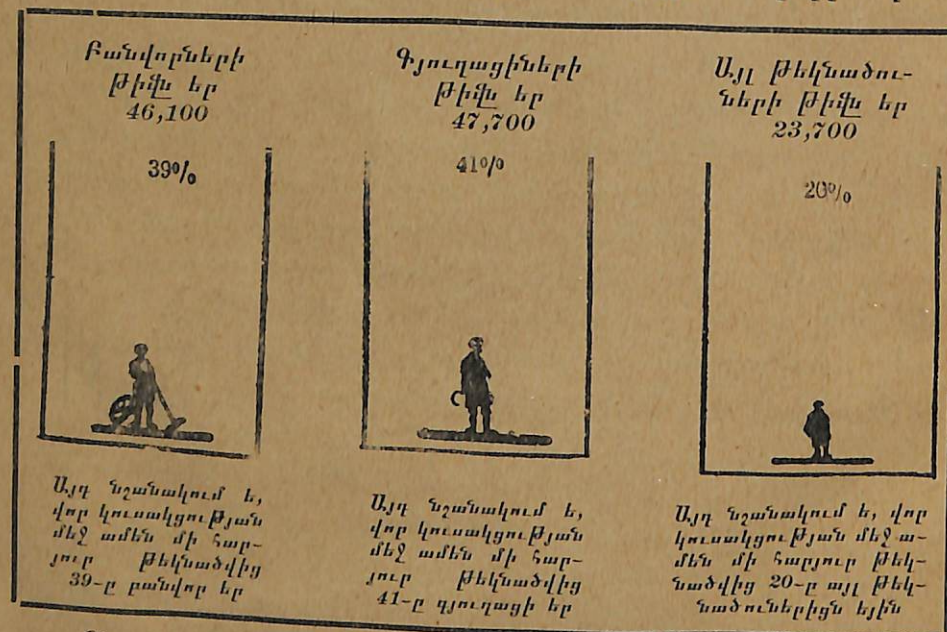
Վերջին տարիներս, Խորհրդային Միության մեր ինտելիգենցիան (որինակի համար գյուղական ուսուցիչները, գյուղատնտեսները, ձեռնարկություններում աշխատող մասնագետները և այլն) մեծ մասամբ բանվոր դասակարգի համար աշխատում է անկեղծորեն և մեծ ոգուտ տալիս մեր շինարարական գործին: Կուսակցությունը իր ծրագրում և վորոշումների մեջ անդադար արտահայտվել է այն մասին, վոր բանվոր դասակարգը պետք է դեպ իրեն զրավի Խորհրդային (սովետական) շինարարության համակողմ ինտելիգենցիային՝ ընկերական պայմաններ ստեղծելով նրա աշխատանքի համար:

Պետություն կառավարող մեր կուսակցության մեջ, մանավանդ, ի նկատի ունենալով թե մեր յերկրի տնտեսության և թե միջազգային դրության մեջ ունեցած մեր հաջողությունները՝ վործում են կուսակցության շարքերը մանել, բավական մեծ քանակությամբ, պրոլետարիատին ոտար տարբեր: Այս պատճառով կուսակցությունը ձգտում է այնպես կարգավոր-

Վճրքան եր կուսակցութեան մեջ մտնող բանվոր, գյուղացի և այլ անդամներ թիվը 1924 թվի հունվարի 1-ին

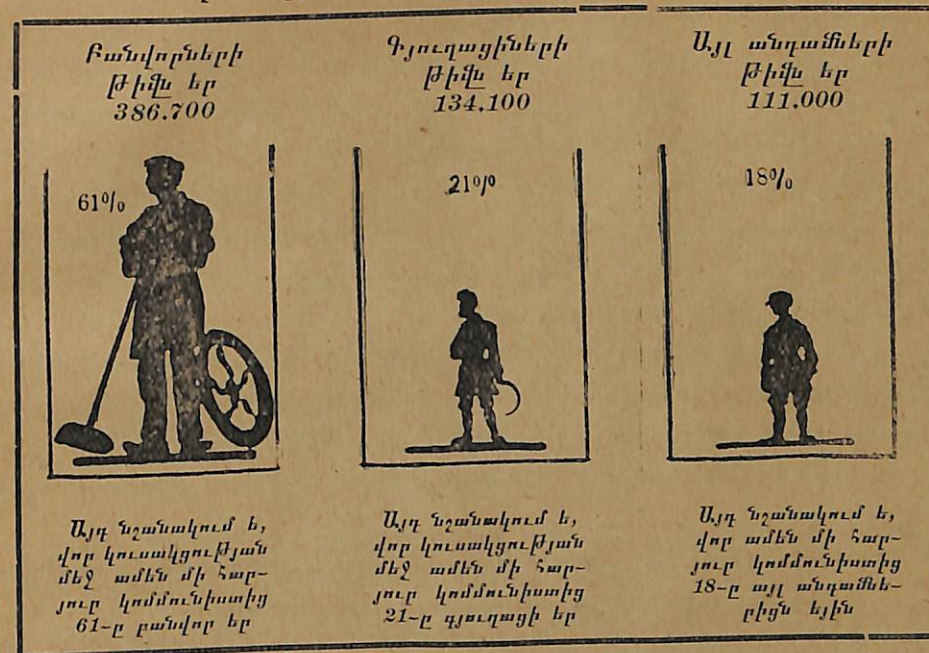
Վճրքան եր կուսակցութեան մեջ բանվոր, գյուղացի և այլ թեկնածուների (կանդիդատների) թիվը 1924 թվի հունվարի 1-ին

Ընդամենը կուսակցութեան մեջ կային 445,900 մարդ

Դիագրամա № 1. Ումնից

Վճրքան եր կուսակցութեան մեջ մտնող բանվոր, գյուղացի և այլ անդամներ թիվը 1926 թվի հունվարի 1-ին

Վճրքան եր կուսակցութեան մեջ մտնող բանվոր, գյուղացի և այլ թեկնածուների (կանդիդատների) թիվը 1926 թվի հունվարի 1-ին

Ընդամենը կուսակցութեան մեջ մտնում եյին 1.076.609 մարդ

և բաղկացած Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը.

(Կազմված է Համ. Կ. (բ.) Կ-յան Կ. և վիճակագրական բաժնի նյութերի հիման վրա)

բել իր սոցիալական կազմը, վոր մեծամասնութիւնը նրանում բան-
վորներին կազմված լինեն:

Կուսակցութեան մեջ բանվորական մասի՝ ազգաբնակչութեան
վոչ պրոլետարական խավերից դուրս յեկածների վերաբերմամբ
(գյուղացիներ և առանձնապէս մանր բուրժուական ինտելլիգեն-
ցիան, ծառայողներ) ունեցած գերիշխող դերը պահպանելու այդ
ձգտումը՝ գտել է իր արտահայտութիւնը կանոնադրութեան յեր-
կրորդ պարագրաֆում, ըստ վորի, այն բոլոր անձնավորութիւննե-
րը՝ վորոնք ցանկանում են կուսակցութեան մեջ ընդունվել՝ բա-
ժանվում յեն յերեք կատեգորիայի.—

1) Բանվորներ, Կարմիր-բանակայիններ՝ բանվորներից և գյու-
ղացիներից, ու բարակներ (գյուղական բանվորներ): 2) Գյուղա-
ցիներ (բացի Կարմիր-բանակայիններից), ուրիշի աշխատանքը չշա-
հագործող տնայնագործներ (կուստարներ): 3) Այլք (ծառայողներ
և այլն):

Կուսակցութիւնը, զազգահի մօտի արդյունաբերական բանվո-
րին (առաջին կատեգորիայի առաջին խումբը) ընդունում է առանց
մի առանձին ձեականութիւնների: Յեթե այդպիսի բանվորը գի-
տակից է, հասկանում է կուսակցութեան մեջ գոյութիւն ունեցող
կարգապահութեան անհրաժեշտութիւնը, բավական է, վոր նա ներ-
կայացնի միամյա կուսակցական ստաժ ունեցող կուսակցութեան
անդամներից յերկուսի յերաշխափութիւն,— և նա կարող է
ընդունվել կուսակցութեան մեջ*):

Գյուղացիները և տնայնագործները (կուստարները) դասված
են յերկրորդ կատեգորիայի շարքը և կուսակցութեան մեջ ընդուն-
վելու համար այդպիսիները պետք է ներկայացնեն յերկամյա
ստաժ ունեցող կուսակցութեան անդամներից յերեքի յերաշխափու-
թիւնը:

Ծառայողները, ինտելլիգենտները յերրորդ կատեգորիայի շար-
քին են դասված և նրանցից՝ կուսակցութեան մեջ ընդունվելու հա-
մար, պահանջվում է ներկայացնել հնգամյա կուսակցական
ստաժ ունեցող կուսակցականներից հինգ անգամի յե-
րաշխափութիւնը:

Մինչ XIV-րդ համագումարը և հենց այդ համագումարում,
կուսակցութեան մեջ՝ կուսակցութեան աճման կարգավորման հարցի

*) Վոչ արդյունաբերական բանվորները, Կարմիր բանակայինները՝ բանվորներից և
գյուղացիներից ու բարակները (գյուղական բանվորները) ներկայացնում են յերկամյա
կուսակցական ստաժ ունեցող կուսակցութեան անդամներից յերկուսի յերաշխափութիւնը
(առաջին կատեգորիայի յերկրորդ խումբը):

շուրջը տարածայնութիւններ առաջ յեկան: XIV-դ համագումար-
ում, ոպտոգիցիայից մի քանի ընկերներ (լենինգրադցիները) ա-
ռաջագրեցին սկզբում, Միութեան բոլոր արդյունաբերական բանվոր-
ների ինն-տասերորդ մասը, մինչ XV-դ համագումարը կուսակցու-
թեան շարքերն ընդունելու լողունը: Դրանց առաջարկութիւնները
քննադատութեան յենթարկելուց հետո, հարցը նրանք մի վոքը այլ
կերպ դրին: Պետք է, ասում էին նրանք, կուսակցութեան մեջ
յեղող բանվորների քանակը հասցնել նրա անդամների ընդհանուր
քանակի իննը տասերորդ մասին:

Յեթե կուսակցութիւնը կանգներ, մի տարվա ընթացքում
կուսակցութեան շարքերի մեջ բանվորների այդպիսի մասսա-
յակաւ ընդունելութիւն կատարելու տեսակետի վրա,
այդ կնշանակեր, վոր Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-յան մեջ պետք է ըն-
դունել մի քանի միլիոն նոր անդամներ:

Այն ինչ մեր բանվոր դասակարգը բավականաչափ միատարր
(միատեսակ) չէ: Ամեն տարի, լցվում են նրա շարքերը, տասնյակ
և հարյուր հազարավոր գյուղացիներ, վորոնք դեռ չեն յեփվել գոր-
ծարանային կաթսայում, վորոնք դեռ ևս չեն հասել իսկական պրոլե-
տարական գիտակցութեան: Յեւ յեթե մենք այս խնդրում դնայինք
XIV-դ համագումարի ոպտոգիցիայի յետևից, այդպիսի մի կարճ
ժամանակամիջոցում, նոր կուսակցականների միլիոնավոր մասսա-
յին, վորոնք դեռ նույն իսկ չեն հասկանում պրոլետարիատի դա-
սակարգային շահերը՝ անկարող կլինեյինք բայշիւնի ական դաստիա-
րակութիւն տալ:

XIV-դ համագումարը վորոշեց. «Վոչ պրոլետարական տարրերի
կուսակցութեան շարքերը ընդունելու վերաբերմամբ վորոշված սահ-
մանափակիչ միջոցների խտրով գործադրման անհրաժեշտութիւնը
կրկին անգամ հաստատելով, համագումարը մերժում է այն բա-
ղաբանութիւնը, վորը տանում դեպի կուսակցական շարքերի
անսահման ուղեւորում և այդ շարքերը՝ արհմիութիւնների և ընդ-
հանրապէս, պրոլետարական կազմակերպութիւնների դպրոցը չան-
ցած կիսապրոլետարական տարրերով լցնելը»:

Մեր կուսակցութեան կանոնադրութեան
Ինքու՞ր չԱՄՍՐ և յերկրորդ կետի սկզբում ասվում է, վոր
ՍՍՀՄՆՎՈՒՄ ԹԵԿ- կուսակցութեան մեջ ընդունվելը կատար-
ՆԱԾՎԱԿԱՆ (ԿԱՆԴԻ- վում է թեկնածւական ստաժը անցնե-
ԴԱՏԱԿԱՆ) ՍՏԱԺ վում է կուսակցութեան հիմունքները յու-
լուց և քաղաքական գրագիտութեան հիմունքները յու-
րացնելուց հետո:

Կուսակցութեան անդամ լինելու համար, պետք է դեռ ևս անցնել վորոշ փորձի բովից—պետք է վորոշ ժամանակով լինել Համ. Կոմ. (բ) Կ.-յան անդամութեան թեկնածուն։ Սա դատարկ ձևականութիւնն է։ Կուսակցութեան մեջ այլ ձևի, առանց թեկնածվական ստաժի ընդունելութիւն կատարելու դեպքում կարող է ստացվել կրկնակի սխալ։ Նախ՝ բջիջի բյուրոն և կամ հենց ընդհանուր ժողովը, և նույն իսկ կուսակցութեան կոմիտեն կարող են սխալվել կուսակցութեան շարքը ընդունվող անձնավորութեան վերաբերմամբ։ Յերկրորդ, կարող է պատահել, վոր վորեւէ մեկը, հայտարարութիւնն է տալիս կուսակցութեան մեջ ընդունվելու նըպատակով՝ չհասկանալով կարգին, թե ինչո՞ւ համար է ուզում կուսակցութեան մեջ մտնել։ շատ անգամ ել մտնում է հենց միմիայն շահագրիտական նպատակներով։

Թեկնածվական ստաժի ժամանակամիջոցում, կուսակցութեանը ստուգման է յենթարկում Համ. Կ. (բ) Կ.-յան ապագա անդամին, ստուգում է նրա կարգապահ լինելը, և հեղափոխական կռիւի համար պատրաստ լինելը։ Բացի դրանից, թեկնածվական ստաժի ընթացքում, թեկնածուն պետք է անցնի բաղադրական գրագիտութեան դպրոցը, վորտեղ նա, թող նույն իսկ համառոտ կերպով, բայց պետք է ծանոթանա իր կուսակցութեան պատմութեան հետ, հասկանա և հաստատուն կերպով յուրացնէ՝ կուսակցութեան առաջ դրված նպատակներն ու խնդիրները, ծանոթանա կուսակցութեան կանոնադրութեան հետ, հասկանա—կուսակցութեան կողմից դեկավարվող խորհրդային (սովետական) պետական և տնտեսական շինարարութեան ելութեան հետ։ Նա պետք է գիտենա, թե ի՞նչ պէս է կազմված մեր Խորհրդային պետութիւնը, ի՞նչպէս է աշխատում նա, ի՞նչպէս է կառուցվում սոցիալիստական նոր տնտեսութիւնը, ի՞նչ է կատարվում և ի՞նչ պետք է անել այդ նպատակով մեր արդունաբերութեան և մեր գյուղատնտեսութեան մեջ և այլն։ Քաղաքական գրագիտութեան դպրոցը անցնում է այդպիսով նրա համար, վոր թեկնածուն պատրաստ լինի սոցիալիստական կռիւի գիտակից մարտիկը (կռիւղը) դառնալու։

ՀԱՄ.ԼԿՅԵՄ Կուսակցութիւնը, բանվոր դասակարգերի շարքերի միջից նորանոր ուժեր ստանալով, հասկանում է, վոր Խորհրդային Սոց. Հանր. Միութեան (ԽՍՀՄ) մեջ սոցիալիզմի և կապիտալիզմի միջև մղվող կռիւը, ինչպէս և միջազգային բուրժուազիայի դեմ մղվող կռիւը, պահանջում է շատ և շատ տարիներ, գուցե և տասնյակ տարիներ։ Սոցիալիստական հասարակու-

թիւնը վերջնականապէս կկառուցվի վո՞չ միայն ներկա ժամանակիս հասակն առած բանվորութեան ձեռքերով, այլ և մեծացող յերիտասարդութեան միջոցով։

Ահա, թե ինչո՞ւ, կուսակցութեան համար անհրաժեշտ է հասակի մեջ մտնող յերիտասարդութեան դաստիարակել կոմմունիստական վոգով, ահա, թե ինչո՞ւ կուսակցութիւնը կոմյերիտմիութեանն համարում է իր պահեստը—ընդերվը (թարմ ուժերի պահեստ) ու իրեն փոխարինողը։

Ներկայումս, կոմյերիտմիութիւնը ընդգրկում է քաղաքի և գյուղի մոտ մեկ ու կես միլիոն յերիտասարդութեան։ Մեծամասնութիւնը նրանում գյուղացիներ են, (տես № 2 դիագրամման),

Դիագրամմա № 2: Ուսմից և բաղկացած ՀԱՄ.ԼԿՅԵՄ.-ը (վճրջան եր Համ.ԼԿՅԵՄ.-յան մեջ մտնող բանվոր, գյուղացի և այլ անդամների ու թեկնածուների թիւը 1926 թվի հունվարի 1-ին)

վորի պատճառով և, կոմյերիտմիութեան ղեկավարման վերաբերմամբ ծագում են դժվարութիւններ։ Պետք է նրան դաստիարակել պրոլետարական, կոմմունիստական վոգով, մանավանդ այն պատճառով, վոր կոմյերիտմիութիւնը մեզ՝ գյուղացիութեան լայն խավերի հետ կապող մի կազմակերպութիւն է հանդիսանում։

Այդ իսկ պատճառով շատ կարևոր նշանակութիւն ունի կոմյերիտմիութեան բանվորական կորիզի ամրապնդումը և մեծացու-

մը: Ինչպես կուսակցութեան մեջ նրա առանցքը կազմում են բանվորները, այդպես եւ կոմյերիտմիութեան մեջ առաջնակարգ նշանակութիւն պետք է ունենա նրա բանվորական մասը: Ի հարկէ, այդ չի նշանակում, թէ կոմյերիտմիութեանն եւ իր կազմը պետք է կարգավորի այնպես, ինչպես կուսակցութեանը,— այսինքն ձգտել, վոր նրանում մեծամասնութիւնը բանվորներ լինեն: Վոչ, կոմյերիտմիութեան մեջ, ինչպես այժմ, այնպես եւ ապագայում, մեծամասնութիւնը կազմելու յէ գյուղական յերիտասարդութիւնը, բայց կոմյերիտմիութեանը պետք է աշխատե այնպես, վոր նրա բանվորական կորիզը մշտապես ղեկավարող դեր ունենա:

Կոմյերիտականներից (կոմսոմոլիստներից) հաստատուն լինինիստ—բայլընիկներ պատրաստելու գծավորութիւնը կայանում է նրանում, վոր կոմյերիտմիութեան անդամների մեծագոյն մասը կապիտալիստական շահագործման գծավորութիւնները չի փորձել: Կոմյերիտականը (կոմսոմոլիստը) նույն իսկ չի գիտցել կապիտալիստական հասարակարգը և նրանցից շատերը գիտակցաբար չեն ապրել քաղաքացիական պատերազմի փորձը: Այդ պատճառով ամեն կերպ պետք է ուժեղացնել և լայնացնել կոմյերիտմիութեան մեջ կուսակցական կորիզը, և շատ սերտ կապ պահպանել Համ.ԼԿՅԵՄ-յան և Համ. Կոմ. (բ) Կ. յան միջև: Համ Կոմկուսը՝ կուսակցական-կոմյերիտականների միջոցով իրականացնում է իր ազգեցութիւնը կոմյերիտմիութեան վրա ու ղեկավարում նրան: Ինչքան վոր Համ.ԼԿՅԵՄ-յան մեջ մեծ է կուսակցական կորիզը, այնքան հեշտ է մեր կուսակցութեան հեղափոխական կովի հարստագոյն փորձը կոմյերիտմիութեան տալը և այնքան ավելի շուտ կուսակցութիւնը կարող կլինի իր համար բեղբւր (պահեստի մասեր) և իրեն փոխարինող պատրաստել:

Ինչպես կոմյերիտականները, այնպես և կուսակցութեան յերիտասարդ անդամները, իրենց աշխատանքի ընթացքում պետք է սովորեն մեր սքանչելի բայլընիկական գվարդիայի և մեր կուսակցութեան բանվորական մասի փորձի վրա:

Հ. Ա. Ր. Յ.—Ինչո՞ւ համար Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը ուժեղ պրոլետարական կորիզ պետք է ունենա:

2. ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԱՆՈՒՄ Ե ԻՐ ՅԵՏԵՎԻՅ ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻՆ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԸ — ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՀԱՂՈՐԴԱՆԱԿՆ ԵՐ ՆԱԿԱՎՈՒՄ Ե ՎՈՉ ՄԻԱՅՆ ԱՐՈՒԼԵՄԱՐԻԱԿԱՆ ԶԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ: ՀԱՄ. Մենք պարզեցինք, վոր Համ. Կ. (բ) Կ.-ը բանվոր դասակարգի կուսակցութիւնն է հանդիսանում: Բայց և ցույց տվեցինք, վոր նա կուսակցութիւնն է վոչ միայն պրոլետարիատի շահերի համար: Համ.

Կ. (բ) Կ.-ը կուսակցութիւնն է միայն ընդհանուր աշխատավորների շահերի համար, այսինքն, պրոլետարիատի և գյուղացիութեան մեծամասնութեան շահերի համար առաջին հերթին:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը, վոր կատարեցին բանվորա գյուղացիական մասսաները Լենինի կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, ազատագրեց կապիտալիստների և կալվածատերերի (պոմեշչիկների) լծից վոչ միայն պրոլետարիատին, այլ և գյուղացիութեան հարյուր միլիոնանոց մասսային:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը բանվոր դասակարգի կողմից բուրժուազիայի վրա տարած հաղթանակն էր նշանակում: Տնտեսապես և քաղաքանապես ճնշվող պրոլետարիատը, 1917 թվի հաղթանակից հետո, զարձակ տիրապետող դասակարգ, մի դասակարգ, վորը նվաճել էր պետական իշխանութիւնը և իր ձեռքը վերցրել արտադրութեան գործիքներն ու միջոցները:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը միևնույն ժամանակ գյուղացիութեան՝ կալվածատերերի վրա ունեցած հաղթանակն էր նշանակում: Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան հենց առաջին ուրը, մեր կուսակցութիւնը՝ խորհուրդների (սովետների) յերկրորդ համագումարի միջոցով, անցկացրեց լենինյան ղեկըտը հողի մասին, վորի համաձայն, հողը ընդամիշտ խլվում էր կալվածատերերի (պոմեշչիկների) ձեռքից: Գյուղացիութեան զարավոր ճնշումը կալվածատերերի կողմից—վոչնչացավ, դրա հետ միասին վերացավ և հողի մասնավոր սեփականութիւնը:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը կապիտալիստական շահագործումից ազատեց և առհասարակ բոլոր աշխատավորներին՝ աշխատավոր ինտելիգենցիային, ծառայողներին, արհեստավորներին և այլն:

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԻՐ ԴԻԿՏԱՏՈՐԱՅԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԴԵՊՐՍՈՒ ՅԻԱԼԻՉՄ ԲՈՒՆԱԾ ՈՒՂԻՆ—ՄԻՆԻՆՈՒՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԳՐԱՄԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐԶՆ Ե

Բանվոր դասակարգը 1917 թվի հոկտեմբերին իշխանութիւնը իր ձեռք ձգեց վոչ թէ բուրժուազիայի նման մյուս դասակարգերին ճնշելու և շահագործելու համար: Նա իշխանութեան տեղ դարձավ, մարդը-մարդու միջոցով շահագործման վերջ տալու, նոր կարգեր հաստատելու և մարդկանց մեջ նոր, կոմունիստական հարաբերութիւններ ստեղծելու համար:

Հետեւապես բանվոր դասակարգի վերջնական նպատակն է՝ մարդկանց միջև գոյութիւն ունեցող անհավասարութեան վոչնչա-

ցումը և դասակարգերի ու պետական իշխանության վերացումը: Բայց սոցիալիզմին հասնելու այլ ճանապարհ, բացի պրոլետարական զինված ապստամբությունից—չկա:

Կապիտալիստները յերբեք չեն համաձայնվի հրաժարվել իրենց գործարաններից, ֆաբրիկաներից և այլ ձեռնարկություններից: Բուրժուական հասարակության մեջ ժամանակը սեփականությունը «սրբազան» և անձեռնմխելի չէ համարվում: Բայց վորպեսզի իսկական քայլ անվի սոցիալիզմին հասնելու համար՝ պետք է վոչընչացվի արտադրության միջոցների (հողի, գործարանների, ֆաբրիկաների և այլն) վրա գոյություն ունեցող ժամանակոր սեփականությունը, պետք է վոչնչացվի բուրժուազիայի տիրապետությունը:

Այդ հնարավոր է միայն այն ժամանակ, յերբ բանվոր դասակարգը պետություն տերը կդառնա, յերբ նա կհաստատի իր զինված տատուրան:

Պրոլետարիատի իշխանությունը, միևնույն ժամանակ, աշխատավոր բոլոր մասսաների համար սոցիալիզմին հասնելու միակ ճանապարհն է հանդիսանում:

Մենք նոր ասացինք, վոր պրոլետարիատի զինված ապստամբությունից հենց առաջին օրը ազատեց գյուղացիության՝ կալվածատերական ստրկական պայմաններից: Քաղաքացիական կռիվներն տարիներին (1917—1921), միայն բանվորական իշխանության շնորհիվ եր, վոր գյուղացիությունը ընդդիմադրեց կալվածատերերին, վորոնք փորձում էին յետ խլել հողը գյուղացիների ձեռքից ու վերադարձնել նորից գյուղացիության վերաբերմամբ ունեցած իրենց նախկին իշխանությունը: Գյուղացիությունը հաղթեց սովը, գյուղատնտեսության քայքայումը, բարձրացրեց այն և այժմ ել անցնում է նրա մշակման նոր կուլտուրական ձևերին, դարձյալ շնորհիվ միմիայն պրոլետարական զինված ապստամբության ճարիգով և բուրժուազիայի տիրապետության ժամանակ գյուղը տրակտոր չէր տեսել յերբեք, իսկ այժմ տասնյակ հազարավոր տրակտորներ վարում են խորհրդային հողը և ազատում դրանով գյուղացիության ծանր աշխատանքներից և նրա տնտեսությունը տանում սոցիալիստական նոր ճանապարհով:

ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ՅԵՎ
ՆՐԱ ԿՈՒՍԱՅՈՒԹ.
ՅԱՆ ՂԵՎՍՎԱՐՈՂ
ԴԵՐԸ ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱ-
ՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՎԵՐԱ-
ԲԵՐՄԱՄԲ

Պրոլետարիատը ոգտվելով իր իշխանու-
թյունից ազատագրում է ինչպես իրեն,
այնպես և բոլոր աշխատավորներին: Բո-
լոր աշխատավորների ազատագրական կրու-
վում ղեկավարող զերը պատկանում է
պրոլետարիատին: Պրոլետարիատը այդ կեն-
դանի ղեկավարությունը իրականացնում է իր կոմմունիստական
կուսակցության միջոցով:

Բայց ամեն մի բանվոր շատ լավ գիտե, վոր իշխանության տիրապետելը դեռ սոցիալիզմ չէ. դա միայն սոցիալիստա-
կան հասարակարգի շինարարության սկիզբն է: Իհարկե, մեծ գործ է կապիտալիստներին դուրս վռնելն ու բուր-
ժուական ապագրատի քանդելը, բայց չէ՞ վոր պետք է պաշտպա-
նել բանվորական իշխանությունը կապիտալիստներից (քաղաքա-
ցիական պատերազմ), կառուցել խորհրդային ապստամբություն և վե-
րաշինել ամբողջ տնտեսությունը սոցիալիստական հիմունքներով: Այդ գործը—իշխանությունը նվաճելուց ել դժվար է, մանավանդ
մեր, տեխնիքայես յետաձնաց յերկրում, մի յերկրում, վորտեղ
կան 22 միլիոն մանր, միմյանցից անշատ գյուղացիական տնտե-
սություններ:

Այս մեծ վերակազմության մեջ ռվ կարող է ղեկավար լինել:
Կարող է արդյոք, այդ ուժը գյուղացիությունը լինել: Չի կարող:
Մենք ասացինք, վոր թեև գյուղացին քրտնաշան աշխատավոր է,
բայց և միևնույն ժամանակ նա սեփականատեր է: Յեվ յեթե այդ
այդպես է, ինչպես կարող է նա սոցիալիստական կարգերի հա-
մար մղվող կռվի ղեկավարը լինել, վորտեղ գոյություն չի ունե-
նալ մասնավոր սեփականություն վոչ միայն գործարանների, ֆաբ-
րիկաների և հողի վերաբերմամբ, այլ և անասունների, գյուղա-
տնտեսական գործիքների և այլն:

Սոցիալիզմի համար մղվող կռվի ղեկավար կարող է լինել
միայն բանվոր դասակարգը: Նրան, այդ բանի համար նախապատ-
րաստել են հենց կապիտալիստական արտադրության պայմաննե-
րը: Այդ մասին մենք վերը խոսեցինք արդեն:

ԲԱՆՎՈՐԱՅԱՆ ՅԵՎ
ԳՅՈՒՂԱՅՈՒԹԱՆ
ՄԱՍՍԱՆԵՐԻ ՂԵՎԱ-
ՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՒ-
ՍԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂ-
ՄԻՅ ՅԵՎ ՆՐԱՆՅ
ՊԱՆԱՋՆԵՐԻ ՆԱԾ-
ՎԱՌՈՒՄԸ

Առաջին գրույցից արդեն հայտնի է, վոր
բանվոր դասակարգը, առանց կոմմունիստա-
կան կուսակցության ղեկավարության, չի
կարող հաջող կերպով կռվել թե բուրժուա-
զիայի տիրապետության տապալման և թե
սոցիալիզմի կառուցման համար:

Մասսաների վերաբերմամբ տարվող կու-
սակցության ղեկավարությունը կայանում է նրանում, վոր նա
ցույց է տալիս պրոլետարիատի վերջնական նպատակի—կոմմուն-
իզմի կառուցման ուղիները: Բայց կուսակցության ղեկավարու-
թյունը կայանում է և նրանում, վոր կուսակցությունը բանվոր-
ներին և գյուղացիներին առաջ պարզ և վորոշակի դնում
է՝ կռվի և շինարարության համար նրանց առաջ դրված

խնդիրներն ու նպատակները և նրանց իրականացման ճիշտ միջոցները:

Կուսակցության ղեկավարության որինակ կարող են ծառայել Համ. Կոմ. (բ) Կուս. յան XIV-րդ համագումարի վորոշումները: Համագումարը ցույց տվեց մեր տնտեսության շինարարության գործում մոտակա աարիների ընթացքում կատարելիք աշխատանքի, և քաղաքի ու գյուղի կապի ամրացման վերաբերմամբ բռնելիք ուղին:

Կուսակցությունը իր ղեկավարությունը կարող կլինի իրականացնել միայն այն դեպքում, յերբ կանոնավոր հիմքերի վրա յե դրված մասսաների պահանջների և ցանկությունների հաշվառումը (գիտենալը): Վլադիմիր Իլիչը առանձին ուշադրությամբ եր լուծւմ բանվորների և գյուղացիների ձայնը, ու այդ բանին շարունակաբար սովորեցնում եր և կուսակցության:

Մի յերկու որինակ կապացուցեն մեր միտքը:

1918 թվին, Լենինը կուսակցության մեջ պնդեց, վոր Գերմանիայի հետ խաղաղության դաշինք կապվի, թեև նույն իսկ մեզ համար վոչ ձեռնտու պայմաններով: Պատճառն այն եր, վոր գյուղացիությունը պատերազմից սարսափելի կերպով տանջվել եր, և չեր ցանկանում ալլևա շարունակել պատերազմը, իսկ բանվորներն ել մատնված եյին սովի: 1921 թվին, Լենինը կուսակցության և բանվորության ապացուցեց, վոր բանվոր դասակարգի և գյուղացիության միության ամրացման տեսակետից անհրաժեշտ ե հրաժարվել պարենմասնատրումից, (продразверстка, պրոդրազվերստկա) և փոխարինել այն պարենհարկով (продналог, պրոդնալոգ): Կամ մի ալլ որինակ, 1921 թ. սկզբին, Լենինի համար մի շարք նշաններից պարզվեց, վոր ռազմային կոմմունիզմի (военный коммунизм, վոյեննի կոմմունիզմ) քաղաքականությունից պետք ե անցնել նեպին — նոր տնտեսական քաղաքականության: Այդ անցումը, ինչպես հայտնի յե ամեն մի բանվորին և գյուղացուն, մեր կուսակցության հնարավորություն տվեց հաստատուն հիմքերի վրա դնել բանվոր դասակարգի և գյուղացիության միությունը և բարձրացնել մեր տնտեսությունը:

Ներկայումս ել կուսակցությունը, կատարելով իր առաջնորդի ավանդները, ուշադրությամբ հետեւում ե բանվորների և գյուղացիների ցանկություններին: Այդպես որինակ, կուսակցությունը առաջ և տանում բանվորների համար տարվող բնակարանային շինարարության գործը, անց ե կացնում բանվորական ռայոններում

ջրի մատակարարում և ելեքտրական լուսավորություն, ավելի լավ հիմքերի վրա ե դնում բանվորների կուրորտային բժշկությունը և այլն: Կամ թե որինակ, Խորհրդային Միության (ԽՍՀՄ) Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի (ՑԻԿ) յերրորդ հրավերի յերկրորդ նստաշրջանին (1926 թ. ապրիլին) գյուղատնտեսական հարկի վերաբերմամբ ընդունած վորոշումները, կազմված են գյուղացիների մոտ մասնակցությամբ և նրանց կարծիքների հիման վրա: Հարկը՝ ավելի հավասարաչափ ընդգրկելով ավելի հարուստ տնտեսությունները, միևնույն ժամանակ վճարումից ազատում ե գյուղական տնտեսությունների մեկ հինգերորդ մասը, այն ե՝ ամենաաղքատ տնտեսությունները: Բացի դրանից, նստաշրջանը մեկ դեսյատին չջրվող խոհարարից ստացվող յեկամտի միջին չափը յեջեցրեց յերեք ըուրլիով, խոզերից հասույթ ունենալու դեպքում հարկ նշանակելու պարտադիր լինելը վերացրեց, յեջեցրեց նույնպես Խորհրդային Բելոռուսիայի բանջարանոցների և բոստանների հասույթի չափը և այլն:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ԳԻԾԸ

ԱՆԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՆԵՐԻ ՄԵՋ ՏԱՐՎՈՂ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՒՄ և

ԽՎՈՍՏԻՉՄԻ (ՊՈՉԱ-

ԿԱՆՈՒԹՅԱՆ) ՎՏԱՆ-

ԳԸ

Այսպիսով մենք տեսնում ենք, վոր կուսակցությունը իր աշխատանքը տանում ե ուշադիր լինելով մշտապես լայն մասսաների ցանկություններին ու պահանջներին: Բայց այդ չի նշանակում թե կուսակցությունը մասսաների հետևից ե գնում, դա չի նշանակում, թե նա գնում ե «խփոտիզմի» ճանապարհով, այսինքն՝ քաջ գալիս մասսաների հետևից և կամ յետամնաց ու կիսագիտակից մասսաների ամեն մի անհիմն և վոչ խելացի պահանջներին հովանավորություն ցույց տալիս: Ընդհակառակը՝ Կուսակցությունը միշտ հաստատուն կերպով տանում ե անկուսակցականների մեջ իր ղեկավարող գիծը:

Կուսակցությունը, յերբեմն, առաջին հայացքից, կարծես թե գնում ե աշխատավորների առանձին խմբերի շահերի դեմ, վորովհետև նա տեսնում ե ավելի հեռուն, քան այդ առանձին խմբերը: Կուսակցությունը հաշվի յե առնում աշխատավորների վոչ միայն այսօրվա շահերը: Նա տեսնում ե պատմական այն ամբողջ ուղին, վորով պետք ե անցնեն բանվորա-գյուղացիական մասսաները՝ մինչ կապիտալիզմի վրա լիակատար հաղթանակ տանելը: Յեվ կուսակցությունը՝ չի կանգ առնում կոմմունիզմի հաղթանակի համար զոհաբերության կոչ անելու աշխատավորներին:

Յեւ իսկապես, յեթե կուսակցութիւնը լսելով մի շարք բան-
վորներ յայտարարած պահանջը, հարկավոր գտնեն կրկնապատկել մի-
անգամից աշխատավարձը, ինչ կստացվելը դրանից:

«Շատ լավ բան կստացվեր» — կասե յետաձգեց, քաղքենիորեն
(որովատելի նման) տրամադրված բանվորը:

«Դա կլինեն հեղափոխութեան կործանում» — կասե գիտակից
բանվորը: Յեւ, ի հարկե, ճիշտ կասեր, վորովհետեւ, յեթե կուսակ-
ցութիւնը աշխատավարձի վերաբերմամբ գործադրի այդ միջոցը,
իսկույն և յեթ մեր արդիւնաբերական ապրանքները՝ մանգաղը,
խոփը, մեխը, աղակին նավթը, չիթը, և այլն կթանգանային: Գնե-
րի այդ բարձրացումը կընկներ, վորպէս ծանր բեռ մեր գլխավոր
սպառողի — գյուղացիութեան վրա: Այն ժամանակ գյուղի հետ ու-
նեցած մեր կապը կբանգվեր: Բացի այդ, կընկներ բուրլու արժե-
քը, և կտապալվէր զբամի բարեփոխութեան գործը:

ԿՈՄՅՐԱԿՅԻՆՆԵՐԸ Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը բոլոր անկուսակ-
ԱՆԿՈՒՍԱԿՅԱԿԱՆ ցական համագումարներում, կոնֆերենցիա-
ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒՄ ներում, կազմակերպութիւններում և հաս-
տատութիւններում, վորտեղ առնվազն կան յերեք կոմմունիստ,
կազմակերպում ե կոմմունիստական ֆրակցիաներ: Այդ ե պահան-
ջում կուսակցութեան կանոնադրութիւնը:

Ինչո՞ւ համար են որինակ կոմֆրակցիաներ կազմակերպվում
արհմիութիւնների կոնֆերենցիաներում, ժողովրդական լուսավո-
րութեան գործի համար գումարվող համագումարներում, փոխա-
դարձ ոգնութեան համագումարներում և այլն: Պատասխանը շատ
պարզ ե: Կուսակցութիւնը ամբողջովին աշխատավորների ամբողջ
շարժման առաջնորդն ե: Նա — համագումարի, կոնֆերեն-
ցիայի, ժողովի ամեն մի քայլի համար պատասխանա-
տու յե բոլոր աշխատավորների առաջ: Յեւ համագումար-
ին, կոնֆերենցիային, խորհրդակցութեան մասնակցող կոմմուն-
իստները պարտավոր են՝ ունենալ համերաշխ յե-
լույթ (միասին և համերաշխ հանդես գան) և միեւնոյն ժա-
մանակ կուսակցութեան կողմից առաջարկվող վորո-
շումները ընդունել միաձայն:

Յեթե որակարգի խնդիրների մասին կուսակցութիւնը նախորդ
խորհրդակցութիւն չունենա, յեթե զրկած հարցերի վերաբերմամբ
ֆրակցիայի նիստին վորոշակի վճիռ չկայացվի, այն ժամանակ ժո-
ղովներին, համագումարներին, կոնֆերենցիաներին և արտակուս-
ակցական կազմակերպութիւնների այլ նիստերին կոմմունիստնե-

րի յելույթը կունենար այն պատկերը, վոր — ինչպէս ասվում ե,
«մեկը կերթար աջ, մյուսը — ձախ»: Կամ թե ավելի վատ պատկեր
կստացվեր, յեթե կոմմունիստներից մեկը յերեն և ամբողջ կու-
սակցութեան կողմից հայտներ. «Կուսակցութիւնը այս հարցի մա-
սին այս կամ այն առաջարկութիւնները ունի»: Իսկ մեկ ուրիշը
հայտներ. «Վճ, կուսակցութիւնը առաջարկում ե բոլորովին այլ
բան»: Կոմմունիստների մեջ յեղած այս տարաձայնութիւնները
կհասցնէին այն դրութեան, վոր անկուսակցականները՝ հանձին
կուսակցութեան՝ չէին տեսնի այլևս, վորպէս իրենց ղեկավարն և
առաջնորդը: Ընդհակառակը, Համ. (բ) Կոմ. Կուս.-ի անգամներին
միասնական և համերաշխ յելույթները ամեն անգամ կընդգծէին,
վոր կուսակցութիւնը սոցիալիզմի համար մղվող կռիւ շահերի տե-
սակետից յերենելով, կարողանում ե հաստատուն կերպով ղեկավա-
րել աշխատավորներին:

Այդպիսով ուրեմն, կուսակցութեան հիդինակութիւնը և ուժը
բանումն ե կայանում, վոր նա ուղադրութեամբ ունի դրելով մասսայի
ձայնին, նրանց պահանջները հիմնական կերպով բնութեան առնե-
լով, միևնոյն ժամանակ տանում ե յուր քաղաքականութեան հաս-
տատուն գիծը՝ ամբողջ բանվոր դասակարգի շահերի ոգտին: Ի հարկե,
վերին աստիճանի սխալ կլինեն, յեթե կուսակցութիւնը ուղղակի
կերպով, անկուսակցականների վզով կապել իր վորոշումները՝
հոգ չտանելով այն մասին, թե արդո՞ք այդ վորոշումները հասկա-
նալի՞ յեն անկուսակցականներին, թե՞ վոչ: Մանավանդ այժմ, յերբ
հեղափոխական տարիների ընթացքում բանվոր դասակարգի և գյու-
ղացիութեան դիտակցութիւնը և քաղաքական ակտիվութիւնը
բարձրացել ե, ստիպել ընդունել մեր վորոշումները և կամ ընտր-
վող մարմինների և հաստատութիւնների համար կազմած մեր
ցանկը՝ կնշանակել չհասկանալ կուսակցութեան քաղաքականութեան
ամբողջ միտքը: Կուսակցութիւնը պահանջում ե, վոր ֆրակցիան,
կոմբիշը, կուսակցութեան առանձին անգամները, չբռնանան ան-
կուսակցականի կամքի վրա, այլ հասկացնեն, համոզեն ու ապա-
ցուցեն, վոր հենց, աշխատավորների շահերին ծառայում ե ան-
պայման այն վորոշումը, վորը առաջարկվում ե կուսակցութեան
կողմից:

Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-յան ղեկավարող
ԱՐՀՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵ-
ՐԸ և ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵ-
ՐԸ ՎՈՐՊԵՍ ԿՈՒ-
ՍԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԻՅ
ԴԵՊԻ ՄԱՍՍԱՆԵՐԸ
ՏԱՐԱՎԱՐ ԾԱՐԺԻՉ
ՓՈԿԵՐ (приводные
ремни)

Գերի մասին խոսելով, մենք չպետք ե մոռա-
նանք, վոր միմիայն Կոմկուսը, վորը բանվոր
դասակարգի փորձամասնութիւնն ե կազմում,
մասսաները կանոնավոր ղեկավարելու համար
բավական չի:

Բերենք հետևյալ համեմատութիւնը:
Ամեն մի բանվոր գիտե, վոր բավական չե վորեն գործարանում

ունենալ միայն շարժող մեքենա (двигатель) հաստոցները (դադ-
գահները) աշխատեցնելու համար: Շարժիչ մեքենայից դեպի հաս-
տոցը (դադգահ) պետք են և շարժիչ փոկեր (приводные ремни):
Ինչպես հայտնի յե այդ փոկերը (ремни) շարժող մեքենայի ուժը
փոխադրում են զանազան տեսակի դադգահներին (հաստոցներին)—
ձախարակագործին (խառատի), մանածային և ջուլնակային դադ-
գահներին, տղաքրական մեքենային և այլն: Առանց շարժող մեքե-
նայի (двигатель) դադգահների հետ ունեցած այդ կապի, առանց
շարժիչ, միացնող փոկերի, գործարանը կամ ֆաբրիկան աշխատել
չեն կարող:

Ճիշտ այդպես ել, կուսակցությունը չէր կարող հաղթել հա-
կանգնափոխությունը, սովորաբար պայքարում, յեթե նա մի շարք կադ-
մակերպությունների միջոցով չկապվեր աշխատավորների ամե-
նալայն մասսաների հետ:

«Շարժող մեքենայից», այսինքն՝ Համ. կոմ. (բ) կուս.-ից
վորպես դեպի մասսաները ուղղված շարժման մեջ դնող այդպիսի
փոկեր առաջին հերթին հանդիսանում են արհմիությունները
(պրոֆմիությունները) և խորհուրդները (սովետները):

Արհմիությունները միացնում են արտադրողական գծով հա-
մարյա ամբողջ պրոլետարիատին: Նրանք կոմունիզմի այն սկզբը-
նական դպրոցներն են հանդիսանում, վորտեղ բանվորները սովո-
րում են արտադրությունը և մեր պետության այլ և այլ կող-
մերը կառավարելու գործը:

Նրանք միացնում են դասակարգի առաջապահ մասը (կուսակ-
ցությունը) ամբողջ դասակարգի հետ ու պրոլետարիատի վրա դաս-
տիարակում քաղաքականության, յետախառն և նոր միայն գոր-
ծարան մտած բանվորներին:

Բանվորական, գյուղացիական և կարմիր բանակայինների խոր-
հուրդները հանդիսանում են, վորպես ավելի լայն մասսայական
կազմակերպություններ, վորոնք միացնում են քաղաքի և գյուղի
միլիոնավոր աշխատավորներին: Խորհուրդները— պետական իշխա-
նության, պրոլետարիատի ղեկավարության մարմիններն են հան-
դիսանում: Պրոլետարիատը, կուսակցության ղեկավարությամբ,
իրականացնում է Խորհրդային Միության միլիոնավոր աշխատա-
վորների վրա ունեցած իր ղեկավարությունը խորհուրդների
միջոցով: Իսկ թե ինչպես է կուսակցությունը կապվում արհ-
միությունների և խորհուրդների միջոցով մասսաների հետ և ղե-
կավարում նրանց՝ այդ մասին մանրամասն կխոսենք հետևյալ յեր-
կու գրություններում:

Հ Ա Ր Յ.— Բացատրեք, թե ինչու բանվոր դասակարգի և առհա-
սարակ բոլոր աշխատավորների ազատագրումը հնա-
րավոր է միայն պրոլետարիատի ղեկավարության մի-
ջոցով:

Հ Ա Տ Վ Ա Ծ Ն Ե Ր Ը Ն Թ Ե Ր Յ Ա Ն Ո Ւ Թ Յ Ա Ն Հ Ա Մ Ա Ր

1. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿՍՁՄԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Կուսակցությունը շատ անգամ էր նշում իր կազմի վոչ
բավականաչափ միատարր լինելը և կուսակցության պրոլետարա-
կան մասի ի հաշիվ սոցիալական այլ խմբերի դանդաղ աճումը:
Ներկայումս, *) յերբ նույն իսկ կուսակցության ներսը լեռնան
յեկան մանր բուրժուական տրամադրությունների աչքի ընկնող
ազդեցություններ, կուսակցության համար՝ նրա պրոլետարական
կազմի ամրապնդումը ստանում է բացառիկ նշանակություն:

Վորպես առաջնակարգ ապահովություն կուսակցության մեջ
մանր բուրժուական ազդեցությունների թափանցման դեմ, և միև-
նույն ժամանակ, վորպես լենինիզմի սկզբունքների վրա հիմնված,
կուսակցության անխախտ միասնականության ամենահուսալի գրա-
վական, կարող է լինել միայն կուսակցության ավելի ևս մեծ
միատարրությունը, նրա պրոլետարական մասի տոկոսի
ավելացումը:

Հեղափոխական պրոլետարիատի կուսակցությունը, վորպիսին
հանդիսանում է մեր կուսակցությունը, պետք է իր ամբողջ աշ-
խատանքի մեջ անշեղ կերպով անցկացնի հեղափոխական պրոլե-
տարական քաղաքականություն, և դրա հետ միասին, իր սոցիա-
լական կազմով (կուսակցության մեջ պրոլետարական տարրերի
վճռական մեծամասնությամբ) ապահովե այդ քաղաքականության
հետևողական կիրառումը:

Դրա հետ միասին, կուսակցության ներսը պետք է ամրանա
այն գիտակցությունը, վոր ամբողջ կուսակցությունը
պետք է սկզբի ըստ իր հիմնական բանվորական կորի-
զի: Ուստի, համաձայն համամիութենական XIII կուսկոնֆերեն-
ցիայի վորոշման, կուսակցության մեջ դադգահից բանվորներ ըն-
դունելը կուսակցության ապագայի համար խոշոր նշանակություն
ունի:

(XIII-րդ համագումարի բանաձևից)

«Կուսակցության ամրապնդումը և մեր շինարարական աշխա-
տանքի բոլոր մասերի վերաբերմամբ նրա ղեկավարող դերի ուժեղ-
ղացումը, վորը ներկա բարդ պայմաններում դառնում է ավելի

*) Բանաձևը ի նկատի ունի 1923 թվի վերի և 1924 թվի սկզբի բանակազմը (դիս-
կուսիան):

կարևոր, քան յերբ և ե, յենթադրում ե և կուսակցության կազմի ճիշտ կանոնավորում: Համագումարը անհրաժեշտ ե գտնում այդ խնդրում վարել այնպիսի քաղաքականություն, վորը բարձրացներ կուսակցության կազմակերպությունների վորակային կազմը, ավելի մեծ չափերով գրավեր բանվորությունը գեպի կուսակցության շարքերը, և մշտապես բարձրացներ կուսակցության պրոլետարական կորիզի տեսակարար (удельный) կշիռը (համեմատական նշանակությունը): Միևնույն ժամանակ, հաստատելով վոչ պրոլետարական տարբեր կուսակցության մեջ ընդունելու վերաբերմամբ վորոշած սահմանափակումների գործադրության անհրաժեշտությունը՝ համագումարը մերժում ե այն քաղաքականությունը, վորը տանում ե գեպի կուսակցական շարքերի անչափ ուռեցումը և՛ արհմիությունների ու առհասարակ պրոլետարական կազմակերպությունների դպրոցը չանցած կիսապրոլետարական տարրերով նրա շարքերը լցնելը»:

(XIV-դ համագումարի բանաձևից):

2. ԼԵՆԻՆԸ՝ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԵԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ Ե ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԿՈՂՄԻՅ ԴԵԿԱՎԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Պրոլետարիատի դիկտատուրան դասակարգային կռիվ վերջը չի, այլ նրա շարունակությունն ե—միայն նոր ձևերով: Պրոլետարիատի դիկտատուրան՝ հաղթող հանդիսացած և քաղաքական իշխանությունը իր ձեռքը վերցրած պրոլետարիատի դասակարգային կռիվն ե, ուղղված՝ պարտված, բայց չփոխնացված, ընդդիմադրություն ցույց տալուց չգաղաթած և այդ ընդդիմադրությունը դեռ ևս ուժեղացնող բուրժուազիայի դեմ: Պրոլետարիատի դիկտատուրան—դա դասակարգային միություն մի առանձին ձև ե, վոր ստեղծվում ե պրոլետարիատի—աշխատավորների այդ առաջապահ գնդի—և աշխատավորության բազմաթիվ, վոչ պրոլետարական խավերի, (մանր բուրժուազիան մանր սեփականատերեր, գյուղացիություն, ինտելիգենցիա և այլն) կամ նրանց մեծամասնության միջև: միություն, վորը ուղղված ե կապիտալի դեմ, միություն, վորը նպատակ ունի՝ լիովին փոխնացնել կապիտալի տիրապետությունը, իրականացնել բուրժուազիայի ընդդիմադրությունը և այն փորձերը, վոր անում ե իր իրավունքների վերականգման համար, միություն, վորը նպատակ ունի վերջնական կերպով կառուցել և հաստատուն հիմքերի վրա դնել սոցիալիզմը»:

(Վ. Ի. Լենին: Յերկ. ժող. հատ. XVI յեր. 240—241.
В. И. Ленин, Собр. соч., т. XVI, стр. 240—241).

«Պրոլետարիատի դիկտատուրա,—յեթե այս լատինական, դիտական, պատմա-փիլիսոփայական արտահայտությունը հասարակ լեզվով թարգմանելու լինենք, ահա ինչ կստանանք՝ միայն վորոշ դասակարգ, հատկապես քաղաքի և առհասարակ ֆաբրիկ-գործարանային արդյունաբերական բանվորները, կարող են ղեկավարել ամբողջ աշխատավորական և շահագործվող մասսաներին՝ կապիտալի լուծը տապալելու համար մղվող կռվում, հենց տապալման ընթացքում, հաղթանակի պահպանման և ամրապնդման կռվում, սոցիալիստական, նոր հասարակակարգ ստեղծելու գործում, դասակարգների լիակատար փոխնացման համար տարվող ամբողջ պայքարում»:

(Վ. Ի. Լենին: Յերկ. ժող. հատ. XIV յեր. 248.
В. И. Ленин, Собр. соч., т. XIV, стр. 248).

«Բուրժուազիայի տիրապետության փոխնացումը հնարավոր ե միայն պրոլետարիատի, վորպես մի այնպիսի առանձին դասակարգի կողմից, վորի գոյությունն տնտեսական պայմանները, պատրաստում են նրան այդ տապալումը կատարելու, տալիս են ուժ և հնարավորություն այդ գործը իրականացնելու համար: Այն ժամանակ, յերբ բուրժուազիան, բաժան-բաժան ե անում գյուղացիության և բոլոր մանր բուրժուական տարրերին,—պրոլետարիատին նա միացնում ե, դարձնում ե միաձույլ և կազմակերպում նրան: Միմիայն պրոլետարիատը—խոշոր արտադրության մեջ ունեցած իր տնտեսական դերի պատճառով—ընդունակ ե բոլոր աշխատավոր և շահագործվող մասսաների առաջնորդը դառնալու, մասսաներ վորոնց շահագործում ե բուրժուազիան շատ անգամ վոչ պակաս, քան պրոլետարիատին, բայց վորոնք իրենց ազատագրման համար անկարող են ինքն ուժեր ունենալ կռիվ մղել»:

«Պետություն և սոցիալիստական հեղափոխության վերաբերմամբ Մարքսի գործադրած դասակարգային կռիվ ուսմունքը, անհրաժեշտորեն ընդունել ե տալիս մեզ պրոլետարիատի քաղաքական տիրապետության նրա դիկտատուրայի անհրաժեշտությունը սկզբունքը, այսինքն մի իշխանություն, վորը վոչ վորի հետ չի բաժանվում և վորը անմիջապես հենվում ե մասսաների զինված ուժի վրա»:

«Բուրժուազիայի տապալումը կարող ե իրականանալ միմիայն պրոլետարիատի տիրապետող դասակարգ դառնալով, վոր ընդունակ ե ձնելու բուրժուազիայի անխուսափելի հուսահատական ընդդիմադրությունը և կազմակերպել տնտեսության նոր ձևերի համար աշխատավոր և շահագործվող բոլոր մասսաներին: Պրոլետարիատին անհրաժեշտ ե պետական իշխանությունը, կենտրոնա-

ցած ուժի կազմակերպումն, բռնութեան կազմակերպումը, ինչպես շահագործողների ընդդիմադրութիւնը ճնշելու համար, այնպես և ազգաբնակչութեան մեծագույն մասի — գյուղացիութեան, մանր բուրժուազիայի, կիսապրոլետարիատի ղեկավարման համար — սոցիալիստական տնտեսութեան կազմակերպման գործը «կարգավորելու» (налаживание) նպատակով:

Դաստիարակելով բանվորական կուսակցութեան՝ մարքսիզմը դաստիարակում է պրոլետարիատի առաջապահ մասին, վորը ընդունակ է վերցնել իշխանութիւնը և դեպի սոցիալիզմ տանել ամբողջ ժողովրդին, կազմակերպել և ուղղութիւն տալ նոր հասարակակարգին, և առանց բուրժուազիայի ու ընդդէմ բուրժուազիայի լինել ուսուցիչ, ղեկավար և առաջնորդ բոլոր աշխատավորների և շահագործվողների համար — իրենց նոր հասարակական կյանքի կազմակերպման գործում: Ընդհակառակը, ներկայումս տիրող ոպպորտունիզմը բանվորական կուսակցութիւնից դաստիարակում է մասսաներից կտրված, լավ վարձատրվող բանվորների ներկայացուցիչներին, վորոնք կապիտալիզմի ժամանակ «սարքվում» են տանելի կերպով, վորոնք իրենց անդրանկութեան իրավունքը վաճառում են վոսպե սպասով, այսինքն, հրաժարվում են ժողովրդի՝ բուրժուազիայի դէմ ուղղված կռվի հեղափոխական առաջնորդները լինելուց: (Վ. Ի. Լենին. ռուս. բնագիր, հատ. XIV, մաս 2. յեր. 316—317):

ՀԱՎԵԼՈՒՄ 1.

ՀԱՄ. ԿՈՄ. (Բ) ԿՈՒՍ.-ի ԿԵ. Ի և ԿՎՀ-ի ՄԻՍՅՅԱԼ ՊԼԵՆՈՒՄԻ
ԲԱՆԱԶԵՎԵՐԻՑ

(Հուլիս 1926 թվի)

(Ընկ. Լաշևիչի և մյուսների գործի ու կուսակցութեան միասնականութեան վերաբերմամբ ընդունված բանաձևից)

«Վերջին ժամանակներս կուսակցութիւնը նոր ոպպորտիցիայի կողմից զբաղեցվել է այնպիսի ֆրակցիոն քայլերի առաջ, վորոնք իրենց արտայայտութիւնը գտել են՝ անկեղալ, գաղտնի ժողովներ կազմակերպելու մեջ, կուսակցութեան քաղաքականութիւնը վարկարկելու նպատակով գիտավորյալ կերպով ընտրված կուսակցական զաղտնի փաստաթղթերի արտատպութիւն և նրանց՝ ինչպես Մոսկվայում, այնպես և այլ քաղաքներում տարածելու և իրենց ներկայացուցիչներին կուսակցական այլ կազմակերպութիւններ ուղարկելու մեջ՝ նպատակ ունենալով այդպիսով այնտեղ ևս գաղտնի ֆրակցիոն խմբավորումներ հիմնելը:

Ահաբաժեղտ և նկատել, վոր ոպպորտիցիայի այդ բոլոր քայլերը տանում են դեպի Կոմմունիստական Խնտերնացիոնալի Գործադիր Կոմիտեի ապաւարտը, վորի զլուխ կանգնած է Փաղբյուրոյի (Պոլիտբյուրոյի) անգամ ընկ. Զինովյեւը:

Նոր ոպպորտիցիայի աճող ֆրակցիոնականութիւնը հասցրեց նրան յերկու կուսակցութեան գոյութեան մտքի հետ խաղալուն և ավելի սուր բրնույթ տվեց ոպպորտիցիայի հակալենինյան շեղումներին, վորոնք են՝ պրոլետարիատի ուժերին չհավատալը ու անխտանութիւն ցույց տալը, ընդհանրապես սոցիալիստական շինարարութեան ու մասնավորապես սոցիալիստական արդյունաբերութեան շինարարութեան գործին հուսաւոր (կասկածանքով մոտեցող) վերաբերմունք ցույց տալը, պրոլետարիատի՝ գյուղացիութեան (միջին) հետ ունեցած կապը խզելու տենդենցիան, այսինքն, ժխտումը այն սկզբունքի, վորը ըստ Լենինի «պրոլետարիատի գիկտատուրայի ամենարարձր սկզբունքն է հանդիսանում», — մեր կուսակցութեան մեջ դեպի մենշևիզմը թափալվող ծայր (ուլտրա) աջ շեղումներին պաշտպանութիւն ցույց տալը և հովանավորելը... Նոր ոպպորտիցիան, չմտցնելով գործային բնույթ ունեցող առաջարկներ, արտաքուստ ձախ ֆրազներ գործածելով, վորով փորձում է ծածկել նրանց ոպպորտունիստական աջ բովանդակութիւնը՝ անցնում է դեպի պառակտում տանող պայքարի ավելի և ավելի անթույլատրելի մեթոդների գործադրման...

Կուսակցության XIV-րդ համագումարը, ռադիկալիզմի կողմնակիցներին ԿԿ-ի և ԿՎՀ-ի կազմի մեջ մտցնելու փաստով, հնարավորություն էր տալիս նրանց պաշտպանել իրենց տեսակետները ԿԿ-ի ներսում, բայց և միևնույն ժամանակ, համագումարը հետևյալ ցուցմունքը տվեց. «Վճռական պայքար մղել կուսակցության միասնականությունը քայքայող ամեն մի փորձի դեմ, ուշադրություն չդարձնելով այն հանգամանքի վրա, թե վորտեղից են նրանք առաջ գալիս և կամ թե ովքեր են գրանց գլխավորում»։ Այս վորոշումը հաստատում է միայն կուսակցության X-րդ համագումարի վորոշումը. վորը ընդունվել էր Լենինի առաջարկությամբ, այն ժամանակ, յերբ Ֆրակցիոն պայքարը շատ սուր ընդհանրություն էր ստացել... համագումարի այս վորոշման չկատարելուն պետք է հետևի, առանց մի վորեւ պայմանի, կուսակցությունից անմիջապես հեռացնելը...

Ռադիկալիզմի աշխատանքը ուղղված միասնականության դեմ, մինչ այժմ պաշտպանություն չի գտել մեր կուսակցության և վոչ մի կադմա-կերպության կողմից. սակայն, ռադիկալիզմի Ֆրակցիոն աշխատանքի հետագա զարգացումը կուսակցության կրնան պառակտման լուրջ վտանգի առաջ։ Լենինի կուսակցությունը իր շարքերի մեջ այժմ ևս չի թույլ տա պառակտում և վճռական հարված կտա Ֆրակցիոն պայքարի ամեն մի փորձին...

ԿԱՏԱՐԵԼԻՔ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1. Ձեր բջիջի որինակով պարզեք, թե ինչպես է նա ղեկավարում ձեր ձեռնարկության արտադրությունը և ինչպես է իրականացվում նրա (բջիջի) կապը մասսաների հետ։ Յեզրակացությունները գրեք տետրերում։

2. Պարզեք, ձեր կուսակցական կադմակերպության (գավառական, ռայոնական) սոցիալական կազմը։ Գծագրեք տետրերում ձեր կադմակերպության վերջին 2—3 տարվա սոցիալական կազմի դիագրաման։

Հ Ա Ր Յ Ե Ր

1. Պատմեք, ինչո՞ւ Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը բանվորական կուսակցություն է, և վոչ բանվոր-գյուղացիական։

2. Բացատրեք, թե ինչո՞ւ պետք է խստիվ կերպով կարգավորել կուսակցության սոցիալական կազմը։

3. Ինչո՞ւ պրոլետարիատի ղեկավարության ազատագրում է վոչ միայն բանվոր դասակարգին, այլ և բոլոր աշխատավորներին։

4. Ինչո՞ւ Համ. Կոմ. (բ) Կուս.-ը պետք է հաշվի առնի մասսաների պահանջներն ու ցանկությունները և ինչո՞ւմ է կայանում «պոչականություն» (խվոստիզմ-ի) վտանգը։

2013

Г. АБЕЗГАУЗ и А. ПРОТАСОВ.

ПАРТИЙНАЯ ГРАМОТА.

Кооперативное Иждив-ство
при СК АКП (б)
„Бакинский Рабочий“

